

DTU og Helge Sander ville gerne have et bunkebryllup til et teknisk stor-universitet. Men Kirsten Gifteknivs forslag bliver afvist

Sanders forlovelser smuldrer

Fusioner: DTU ville gerne være patriarken i teknisk stor-universitet, og det støttede videnskabsminister Sander – indtil han modtog en protest fra bestyrelsesformænd på andre universiteter

Dansk teknisk superuniversitet i København: Med DTU, Risø, Danmarks Farmaceutiske Universitet, Landbohøjskolen, IT-Universitetet og måske Dansk Rumcenter?

Ideen om et bunkebryllup til et teknisk superuniversitet med DTU som motor stammer ikke overraskende fra rektor Pallesen på netop DTU. Og videnskabsminister Helge Sander gik varmt gik ind for ideen to dage efter 4. april, hvor universiteter og sektorforskning havde indmeldt deres fusionsønsker til ministeriet: "Jeg er stærk tilhænger af skabelsen af et erhvervsrettet dansk fyrtårn indenfor højteknologi. DTU's forslag er meget konstruktivt," udtalte videnskabsminister Helge Sander (JP 6. april).

Men med udtalelsen skød Sander imidlertid sig selv i foden. For mens DTU gerne vil være førerhund i en storfusion, så siger flere af de potentielle aktører nej tak i den høringsrunde, som lige var gennemført. Hermed bliver Sanders favoritifusion skudt ned, før den overhovedet blev til en forlovelse. Og hvis han nu laver tvangsægteskaber, bliver de konfliktfyldte fra starten. Regeringens storslåede plan er løbet ind i alvorlig modstand og risikerer at forlise. (Se side 12-13: Konfliktkatalog).

Det lugtede af masterplan?

Ministerens udtalelser vakte stor opsigt i universitetsbestyrelserne. Universiteterne har længe vidst, at Regeringen og videnskabsminister Helge Sander især interesserer sig for teknik og for de muligheder, der ligger for innovation, praktisk udnyttelse af forskningsresultater. Ministerens begejstrede tilslutning til

forslaget fra netop DTU bekræftede kun alt for godt fornemmelsen. Og mere alarmerende: At ministeren og regeringen allerede havde en **masterplan** for fusioner liggende i skuffen:

"Vi var meget overraskede over det, der stod i Jyllands-Posten," fortæller **Erik Bonnerup**, formand for bestyrelsen på KVL og samtidigt formand for universiteternes formandskollegium: "Vi læste det, der stod i avisen sådan, at der nu var truffet nogle beslutninger, og det havde vi ikke fået noget at vide om. Vi havde netop haft et møde med ministeren, og der havde vi ikke fået indtryk af, at der var besluttet noget."

Protest fra bestyrelsesformænd

Bonnerup skrev straks et protestbrev til Sander. I en ironisk tone spørges der, hvordan ministeren på kun to dage har været i stand til at danne sig et overblik over de mange forslag samt melde ud, at han støttede DTU's forslag: "Det er selvfølgelig glædeligt, hvis ministeriet allerede har dannet sig et overblik over den fremtidige universitetsstruktur i Danmark, men vi synes dit (tidligere, red.) tilsagn om en samlet udmelding bør fastholdes", skrev Bonnerup.

I lynfart af dramatiserede **Helge Sander** sagen. Han havde talt "generelt om universiteternes interesse-tilkendegivelser", men journalisten brugte hans udtalelser "i en konkret sammenhæng" – og derved "fremstår mine udtalelser, som om jeg tager specifik stilling til DTU's tilkendegivelse."

TKW

Frihedsgraderne, Sander? 3
Universiteternes bestyrelsesformænd brokker sig i stigende grad over ministeriel detailstyring, senest i udviklingskontrakterne

Flerårsplan 4
Regeringen fremlagde sin plan, men det er ikke en flerårsaftale 2007-2010. Bevillinger skal fortsat til årlig finanslovs-forhandling – hvor Dansk Folkeparti har vetoret

TEMA: Fusions-kaos 4-13

Aalborg og RUC fredet 5
- af Videnskabsministeren, der dog siger, at 12 universiteter er for mange

Hvem vil giftes med hvem? 6
Videnskabsministeren har spurgt, hvem din institution gerne vil forloves med? FORSKERforum gennemgår svarene: Hvem er lune på hvem? Hvem afviser frierier? Hvem gør sig kostbar? Og hvem vil bare leve alene?

FLIRTERIER

Hvem er i spil? 8
Find din institution i overskuelig FIGUR over hvilke institutioner og fagområder, der er i fusionszonen

I fusionsfare 10
12 universiteter er for mange, siger Regeringen. Det bringer især IT-Universitetet og Farmaceut-universitetet i fusionsfare. Men også DPU og KVL kan blive ramt. Hvad siger institutionerne selv?

Forlovelser smuldrer 12
Minister Sander troede måske, at indfusionering af sektorforskningen i universiteterne var en teknisk sag. Men nu kollideres fusionsfeber af fire store tekniske og politiske problemer. KONFLIKT-KATALOG

Forskeres arbejdsmiljø 14-16
"Ingen kan alligevel leve op til de krav, der stilles – og folk opfatter organisationen som i stigende grad sindssyg ...", siger en forsker til VILSTRUPS interview-undersøgelse

Verdensmesterskab 18
- i videnskab? Ranking-lister er farlige, for de foregiver at være udtryk for videnskabelig kvalitet

Døm ikke din lærer, thi 22
Amerikanske universitetslærere har websted, hvor de fortæller om umulige studerende ...

Medlemsblad for DM's universitetsansatte (ULA), DM's forskningsinstitutioners ansatte, DJØF's undervisnings- og forskningsansatte (under Overenskomstforeningen), samt JAs, DFs og DDDs undervisnings- og forskningsansatte.

Bladets leder udtrykker fælles holdninger. Øvrige artikler i bladet er ikke nødvendigvis i overensstemmelse med afdelingernes synspunkter. Eftertryk er tilladt med tydelig kildeangivelse.

Redaktion:

Lektor Leif Søndergaard, DM I
(ansv.hav. for dette nummer)
Lektor Mogens Ove Madsen, DJØF
Seniorforsker Niels Erik Poulsen, DM3
Lektor Lars Kamp Nielsen,
Farmaceutforeningen
Seniorrådgiver Kirsten Pilegaard,
Dyrlægeforeningen
Anders Correll, JA

Journalist Thomas With
(tw@magister.dk)
Red. sekr. Jørgen Øllgaard
(Joe@magister.dk)

Redaktionens adresse:
FORSKERforum
Nimbusparken 16
2000 Frederiksberg C

Telefon: 38 15 66 33
Fax: 38 15 66 32

FORSKERforum
udkommer 9 gange om året.
Bladet udkommer den første uge
i hver måned.

Næste deadline:
18. maj 2006

Se de seneste nyheder på
www.forskerforum.dk

Øvrige adresser:
Dansk Magisterforening
Nimbusparken 16
2000 Frederiksberg C
Tlf. 38 15 66 00

DJØF
Gothersgade 133
PB 2126
1015 Kbh. K
Tlf. 33 95 97 00

Dansk Farmaceut Forening
Ryggaards Allé 1
2900 Hellerup
Tlf. 39 46 36 00

JA – Jordbrugsakademikerne
Emdrupvej 28A
2100 København Ø
Tlf. 38 71 08 88

Dyrlægeforeningen
Emdrupvej 28A
2100 København Ø
Tlf. 38 71 08 88

Oplag: 7.500

Grafisk Produktion:
Poul Römer Design
tlf. 44 53 05 51

Tryk:
Datagraf

Foto: Søren Hartvig
(hvor ikke andre er anført)

LEDER

Af lektor **LEIF SØNDERGAARD**,
fmd. for universitetslærerne i DM

Hovsa-fusioner

Videnskabsministeren vil have fusioner, men han mangler en fælles vision. Videnskabsministeren har derfor sendt en forespørgsel ud til universiteter og sektorforskningsinstitutioner efter forslag om, hvem der vil fusionere med hvem. Når man læser svarene fra universiteter og sektorforskning, peger de i øst og vest. Der er tilsyneladende ingen fælles visioner!

Skylden er ikke visionsløse universiteter eller bestyrelsesformænd. Det hænger selvfølgelig sammen med at Ministeriet i sin forespørgsel ikke har tilkendegivet kriterier: *Hvad det er for problemer, der skal løses ved fusionerne? Hvilket overordnet mål er der, hvad er visionen?*

Man må gisne sig til formålet for Ministeriets hensigt er skjult i bisætninger og ulden tale.

Der har været fremført forskellige detailbegrundelser for fusions-cirkuset, men de kan alle gennemhulles, fordi de ikke har et egentlig fagligt sigte:

En begrundelse har lydt, at fusioner skal **inddrage sektorforskere i undervisningen** på universiteterne. Det sker imidlertid allerede de steder, hvor det giver mening, altså hvor der er studerende, der skal undervises og hvor der er fagligt behov. For eksempel rejser mange forskere fra Foulum til KVL for at undervise, ligesom GEUS og KU har et tæt undervisnings samarbejde. Så den fusions-begrundelse er der ikke belæg for. Også andre begrundelser støttes ikke i høringssvarene. KUs bestyrelsesformand Bodil Nybo Andersen, siger faktisk i KUs svar, at der ikke kan opnås yderligere fusionsgevinster uden store udgifter.

Bestyrelsesformændene har hørt Forskningsministeren sige flere gange at han vil have fusioner. Derfor er flere strategisk gået efter at bevare deres universitets selvstændighed ved at foreslå fusioner hvor deres universitet bliver centrum i et mega-universitet. **Big-is-beautiful** synes at være den underliggende vision, hvis man ser på RISØ's forslag om en MIT-model, og det er der altså ikke megen vision i. Der er ingen objektiv dokumentation for, at større automatisk betyder bedre. Faktisk er de mest prestigefyldte universiteter i verden Oxford, Cambridge, Yale, Harvard etc. ret små universiteter med ca. halvt så mange studerende som Danmarks største, KU. (Og netop KU har indgået en strategisk alliance med 10 internationale top-universiteter, og her er KU med sine 34.000 studerende faktisk et af de største. Blandt verdens 50 højst rankede universiteter har kun 8 flere studerende end KU). Politikerne bedes bemærke, at de mest prestigefyldte universiteter frem for størrelse alle er karakteriseret ved at have flere lærere i forhold til studerende end

de danske universiteter; og så selvfølgelig flere penge, mange flere!

Sander har markeret, at der skal være **færre end 12 universiteter**, når manøvren er overstået: Der er for mange universiteter i forhold til Danmarks størrelse. Men vi skal vel ikke have færre studerende eller færre forskere? Så det eneste resultat af færre universiteter ville blive færre udgifter til rektorlønninger og honorarer til bestyrelserne!

Af regeringsgrundlaget fremgår, at **sektorforskningen** skal fusioneres ind under universiteterne, bl.a. for at skabe større volumen. Men som det fremgår af mange høringssvar, så vil det skabe uhensigtsmæssige ansvarsforhold i forhold til myndighedsopgaver m.m. Løsningen af disse opgaver kan ikke ske på samme måde – eller ved de samme personer? – som den fri grundforskning på universiteterne.

Det har også været fremført at fusioner kan skabe **store forskningsmiljøer**. Men hvis det skal give mening vil det kræve fysisk flytning af forskere, så man for eksempel samlede al lægevidenskab på KU, al fysik på ÅU, al biologi på RUC etc. Det ville være meget kostbart og i øvrigt fjerne et af Sanders yndlings temaer: Konkurrencen mellem universiteterne! Faktisk er der allerede samarbejde på tværs af de danske universiteter alle de steder, hvor det giver faglig mening.

Man kan have en skummel mistanke om, at fusions-cirkuset bevidst er lanceret uden kriterier eller pejlemærker, så der skabes **limbo** – et magttomrum – hvor Regeringen frit kan sammensætte sit landkort uden smålige hensyn til det faglige.

Men når der nu ikke findes saglige argumenter for fusioner, er det hovsa-løsninger, som det er anbefalelsesværdigt at udsætte for en nøjere overvejelse. Universiteterne er alle godt i gang med at implementere den nye universitetslovs ledelsesreform; med en professionel bestyrelse, der har ansat rektorer og nu er i gang med at ansætte institutledere. Det ville være fair at lade disse bestyrelser arbejde ud fra de præmisser, hvorunder de blev headhunted fra erhvervslivet. Lad dem arbejde med deres visioner og giv dem chancen for at bevise om den nye styrelsesform er den bedste for de danske universiteter i disse år.

Det er god forskningsetik ikke at ændre en forsøgsopstilling medens forsøget kører; man må ikke fuske ved at ændre opstillingen, fordi man frygter ikke at opnå det ønskede resultat. Den etik må også gælde for politikernes indblanding i universitetsbestyrelsernes vilkår ...

Formænd og rektorer: Hvor er frihedsgraderne, Sander?

Universiteternes udviklingskontrakter er nu i sidste forhandlingsfase med Videnskabsministeriet.
Bestyrelsesformænd og rektorer protesterer mod ministeriel detailstyring

Videnskabsminister Sander indrømmer nu direkte, at udviklingskontrakterne skal være politikernes *styringsinstrument*. Ministeriet vil herigennem præge, hvad der skal forskes og undervises i, og hvilke succeskriterier aktiviteten skal måles på. Og så vil kontrakt-opfyldelse vil blive kædet sammen med bevillinger fra 2008:

"Det er vigtigt at understrege, at forskerne selv bestemmer, hvordan de vil forske i emner, og hvilke metoder de vil bruge. Men der er et politisk ønske om, at universiteterne skal leve op til nogle mål ...", siger han (Politiken d. 21. april).

“ Det er ikke meningsfyldt at sammenligne bestyrelsen for en privat virksomhed med bestyrelsen for et universitet, der helt overvejende er offentligt finansieret.

Bodil Nyboe Andersen

SF'eren **Morten Homann** har bedt ministeren redegøre for, hvorledes detaljerede udviklingskontrakter harmonerer med Regeringens forsikringer om, at universitetslovens og de nye bestyrelses sigte var at øge universiteternes frihed?

Bodil Nyboe: Ikke større handlefrihed

Ministerens indrømmelse af kontrakternes hensigt kommer samtidig med, at universiteternes bestyrelsesformænd offentligt protesterer:

"Bestyrelsen har ikke fået væsentlig større handlefrihed end ledelsen havde under den tidligere lov. I de kommende år planlægger regeringen at tilføre flere penge til forskning. Jeg finder, at bestyrelserne bør have ansvaret for prioritering af en meget væsentlig del af disse øgede midler", siger KUs bestyrelsesformand **Bodil Nyboe Andersen**, der er kendt som *embedsmand*, så det er barske sager, når hun åbent kritiserer ministeriet: Ministeriet blander sig i det hele taget for meget, og det er på tide at ministeriet lever op til sine egne erklærede intentioner, der sikrer bestyrelserne handlefrihed og frihed til at fastlægge egen strategi.

Det fremgår af skriftlige svar på FORSKERforums spørgsmål, hvor Bodil Nyboe Andersen blandt andet svarer, at hun "synes det går for langsomt" med at få afskaffet "de centralt fastsatte regler", fx er der fortsat en omfattende detailregulering vedrørende oprettelse og brug af stillingstyper og ansættelsesprocedurer.

Oddershede: Krav og begrænsninger dryppende

Også formanden for Rektorkollegiet, Jens Oddershede, langer ud: "Det er utilfredsstillende, når man på den ene side påstår, at universiteterne med de nye bestyrelser har fået frihed, og at der samtidig indføres stærk detailstyring".

Oddershede hører ikke til dem, som er kritisk over for princippet bag udviklingskontrakten: "Der indgås en kontrakt hvor man får afstemt sine forventninger i en forhandling. Vi indgår en kontrakt, og den skal begge parter acceptere. Vi aftaler succesmål for output, men hvordan universiteter så opnår den er vores sag. Det må ikke være sådan, at der så kommer krav eller begrænsninger dryppende. Det sker når ministeriet eller Globaliseringsrådet blander sig for de utroligste detaljer: Faste regler for, om det er faste lærere eller deltidslærere, som skal undervise. Om der skal være gruppeeksamen'er, om hvordan der kan overføres merit osv."

Proceduren: Universitetet må sige fra

Universiteterne er netop nu ved at afstemme deres udviklingskontrakter i en sidste afpudsning med ministeriet. Men selve ministeriets procedure har mødt kritik; tydeligst på DTU hvor undervisningsminister Haarder tidligt i processen dikterede sine krav til indholdet.

Om proceduren bag udformningen af udviklingskontrakten siger Oddershede: "Kontrakter må jo ikke laves med ført hånd, hvor ministeriet dikterer betingelserne. Sådan har det heller ikke været på SDU; her har vi ikke skrevet noget i kontrakten, som vi ikke selv er interesseret i. Men universiteterne skal jo sige fra overfor ministerielle krav, og gør man ikke det, så må man jo finde sig i at blive påtvunget noget..."

Nyboe: Et redskab for ministeriet

Også på KU kritiseres ministeriets procedure. Af et referat fra KU-bestyrelsesmødet i marts fremgik, at "selve instrumentet 'Udviklingskontrakt' har udviklet sig til i høj grad at være et redskab for ministeriet."

Efterfølgende forklarer Bodil Nyboe

skriftligt for FORSKERforum, at KU blev påtvunget en kontrakt i år med strategiele-menter, som KUs nye ledelse først har tid til at drøfte til sommer: "Derfor er udviklingskontrakten i vores tilfælde primært blevet et redskab for ministeriet. Hertil kommer, at ministeren ved flere lejligheder har fremhævet, at han vil bruge udviklingskontrakterne i de fremtidige beslutninger om fordeling af midler til universiteterne".

Ministeriet krævede kvantificerede succesmål

KUs kontrakt indeholder *håndfaste og præcise (procent)-angivelser for udvikling på en række forskellige områder, fx 5 pct. bedre gennemførelse, 10 pct. omfordeling af ressourcerne, 10 flere artikler m.m.*

Nyboe: "Ministeriet har ønsket en meget høj grad af kvantificering - og det har vi leveret. Universitetet har selv fastlagt tallene".

Oddershede fortæller, at der er interessekonflikter. Universitetet vil helst have udviklingsmål, mens ministeriet krævede noget om gennemførelse og studietider, kvalitetssikring og auditering.

"Universitetets almene målsætninger er nogle steder blevet påklaret mere kontante succesmål, som er ministeriets ønske. Og måske er det mere korrekt at kalde det resultatkontrakter end udviklingskontrakter", konstaterer Oddershede.

“ Måske er det mere korrekt at kalde det resultatkontrakter end udviklingskontrakter.

Jens Oddershede

Måling af forskning er et særligt problem: "Da det er svært at sætte succesmål på forskningen, har ministeriet måtte renoncere på dette punkt. Vi har overbevist dem om, at det er svært at kvantificere kvalitet; der findes pt. ikke troværdige mål på, hvordan forskningen kan bedømmes. Så i SDUs kontrakt står der, at naturvidenskab og sundhedsvidenskab har forbedret forsknings-output som succesmål, målt på antallet af publikationer. Men dette mål gælder ikke for humaniora og samfundsvidenskab, der ikke kan måles på samme empiriske kriterier"

TKW / jø

Flerårsplan uden flerårssaftale

Regeringen overraskede positivt i begyndelsen af april, da den overspillede skeptikerne og præsenterede en flerårig finansieringsplan for forskningen med 1 mia. kroner fra 2007. Hertil kommer 100 mio. kroner til videregående uddannelser (hvoraf universiteterne dog ikke bliver de eneste modtagere).

Regeringens årgamle løfter ser dermed ud til at blive realiseret. Formanden for Rektorkollegiet Jens Oddershede kaldte det "en god dag" og formanden for Det Frie Forskningsråd Nina Smith var "enormt tilfreds".

Men der var ikke tale om en *flerårssaftale* 2007-10, som forskerverdenen havde håbet på. Regeringens forslag skal nemlig drøftes hvert år i forbindelse med de årlige finanslove. Og her kan man se frem til betydelig modstand fra Dansk Folkeparti, som hidtil har modsat sig at binde sig til flerårssaftaler om forskning. Pia Kjærsgaard og Kristian Thulesen Dahl vil bruge forskning som handelsvare; man vil tage sig godt betalt for at indgå i flerårssaftaler med forskning.

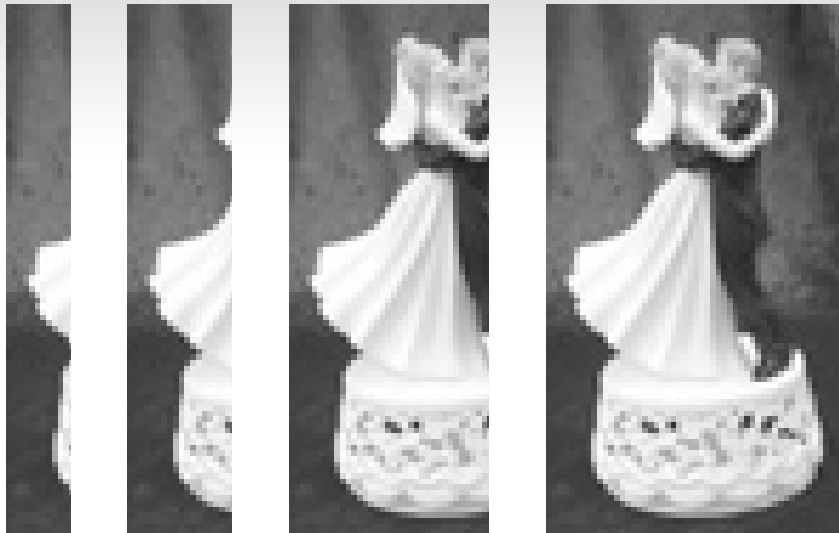
Men forskerverdenen håber: "Jeg håber, at et flertal i Folketinget vil tage godt imod planen og gøre den til en flerårssaftale. Man skal jo bemærke, at de politikere, som indgår i en flerårssaftale får indflydelse på, hvad pengene skal gå til", siger rektor Oddershede.

Flerårsplanen skal nu forhandles i Folketinget.

Rektorer advarer mod udhuling af basismidler

Næste spørgsmål for forskerverdenen er, hvad forskningspengene skal gå til? Regeringen har varslet, at nye penge skal "konkurrenceudsættes". Rektorkollegiet har erkendt, at universiteterne ikke automatisk får forhøjet sine basisbevillinger.

Men rektorerne advarer kraftigt imod, at ensidig konkurrenceudsættelse vil udhule basisbevillingerne og den almindelige daglige drift. Konkurrence-bevillinger bør derfor også betale de indirekte omkostninger til apparatur, infrastruktur, reinvesteringer m.m. Denne "overhead" har hidtil været på 20 pct. men bør forhøjes til 60 pct. (hvoraf knap halvdelen bør gå til forskningsprojektet samt til opøgning af nye forskningsområder). I praksis vil det betyde, at hvis 1 milliard kr. således udbydes i konkurrence i 2007, så skal 375 mio. heraf gå til overhead. Ellers vil der ske et fortsat fald i de nuværende basisbevillinger, lyder Rektorkollegiets regnestykke.

TEMA-Introduktion:

Efter fusionshøring kommer ?

nu venter alle på Regeringens udspil

Limbo hersker på universiteter og sektorforskning efter at alle parter er blevet hørt om, hvem de gerne vil fusioneres med, hvis de da vil fusionere med nogle (**se hvem der vil giftes med hvem: "Når højadel og landadel ...", s. 6-7**).

Alt står herefter åbent, mens Regeringen rører i gryden for at finde den rette opskrift: Skal recepten være en opdeling efter faglige fællesskaber, eller skal det være ønsket om såkaldt kritisk masse?

Men Regeringen får dog svært ved at køre nogle interesseremarkeringer over, nemlig dem som helt frivilligt har fundet sammen: Dels Danmarks Miljøundersøgelers ønske om fusion med Aarhus. Og dels det ombejlede Farmaceut-universitets ønske om fusion med KU, hvis man altså skal fusionere med nogen ...

Buzzword: Life Science

Universiteter og sektorforskningsinstitutioner tror, at politikerne gerne vil høre ordene 'life science' og 'erhvervsrettet'. Det er i hvert fald gennemgående buzzwords i de høringssvar, som er indsendt vedrørende fusioner: KU vil etablere et 'life science'-center med deltagelse af DFU (Farmaceut-universitetet) og muligvis KVL, for at samle alle aspekter ved befolkningens sundhed. KVL vil lave et verdensledende 'life science' med Farmaceut-universitetet og måske dele af DTU og KU, men her skal det især være fødevarerområdet, dyr og jord som er i centrum (**Se grafik s. 8-9**).

Aarhus den store vinder

Ud fra høringssvarene fremstår Aarhus Universitet som den store vinder. Man står til at vokse betydeligt, fordi man har været i stand til at lave frivillige aftaler. AU taler også om et 'life science' med klare erhvervs- og sektorforbindelser, med DKs Miljøunder-

søgelser, som har erklæret sig positiv over for fusionen. Og med DMU-aftalen står AU unægtelig også stærkt, når det så gælder DKs Fiskeriundersøgelser og såmænd også Jordbrugsforskningen i Foulum (som dog også bejler til KVL og SDU).

Også Aalborg Universitet bruger har opdaget buzz-word'et (men Aalborg går ud fra i sit kortfattede 2-sider høringssvar, at man forbliver et selvstændigt universitet!).

Tvangsægteskaber: DPU, IT-universitetet og DFU?

Høringssvarene bærer præg af, at parterne gerne vil holde mange døre åbne. Særlig interesse er der om høringssvar fra universiteter, som risikerer at blive "integreret".

IT-U og Farmaceutuniversitetet især, men også DPU og KVL står i en uklar situation. (**Se s. 10-11**).

IT-universitetet foretrækker fortsat selvstændig status og tilmed en styrkelse ved at samle alle eksisterende it-forskningsmiljøer samt kommunikation, medier og film på IT-universitetet!

Og Farmaceut-universitetet foretrækker at fortsætte som et selvstændigt lægemiddel-universitet, men en fusion med dele af KU markeres som den mindst ringe tvangsløsning.

Blandt sektorforskningsinstitutionerne har GEUS ikke afgivet en klar melding. RISØ gentager sin MIT-model deltagelse af DTU og CBS, selv om CBS afviser den (også DTU afviser CBS' deltagelse!). Socialforskningsinstituttet afviser, at instituttets velfærdsforskning med fordel kan fusioneres ind under universiteters fagdisciplin-struktur.

jø

Sander: Fire fusionskriterier

Aalborg og RUC fredet, 12 universiteter er for mange, ingen fysiske flytninger og sektoropgaver skal have egen ledelse

Der skal være mindst **et universitet pr. region**, sagde videnskabsminister Helge Sander på en pressebriefing d. 20. april. Ministeren sagde det ikke direkte, men i praksis betyder udtalelsen en fredning af de to regionsuniversiteter, Aalborg i Nordjylland og RUC på Sjælland.

Med udtalelsen brød ministeren Regeringens tavshed om **fusionskriterier** ved at give et lille signal om, hvad der vil styre forsommerens fusions-bølge.

Ministeren sagde som det andet pejlemærke, at **antallet af universiteter bliver reduceret**. Igen blev det ikke sagt direkte, men det betyder i praksis, at i hvert fald IT-Universitetet og Farmaceut-universitetet er i stor fusionsrisiko. Men også Handelshøjskolen i Århus og såmænd DPU kan komme i spil.

Ministeren gav som det tredje signal, at fusioner ikke nødvendigvis betyder **fysiske flytninger**, hvilket især betyder, at

indfusede sektorforskningsinstitutioner geografisk kan blive liggende selv om de bliver en del af et universitet, som er placeret et andet sted.

Endelig gav ministeren det fjerde signal, at **myndighedsberedskabet skal være "synligt"**: Indfusioneres en sektorforskningsinstitution under et universitet må aktiviteten ikke blive slugt af universitetets aktiviteter: Ledelsesmæssigt, organisatorisk og budgetmæssigt skal myndighedsopgaver være udskilt i datterselskaber ell.lign. med egen bestyrelse og pengekasse.

Helge Sander skal have sine fusionskriterier og -køreplan til godkendelse i Regeringens koordinationsudvalg. Det vil ske i løbet af nogle uger, siger han, der ikke vil røbe sin køreplan. Men han lover, at institutionerne får besked i 2006 om, hvem de skal fusioneres med.

j

Fusions-kaos

For meget, for hurtigt og forkert. DPU-bestyrelsesformand savner regeringens visioner bag fusioner. Og det skaber limbo ...

Hele ideen om fusioner mellem universiteter og sektorforskning mangler begrundelse - for ikke at tale om egentlig strategi. Ud over nogle vage udmeldinger om, at det er bedre at være større, har regeringen sat processen i gang, men ikke været i stand til at formulere sig om emnet. Det skaber stor usikkerhed - **limbo** - på universiteter og i sektorforskningen. Alle er i venteposition.

Og det er for dårligt, mener bestyrelsesformand for Danmarks Pædagogiske Universitet, **biskop Kjeld Holm**:

"Der savnes en egentlig argumentation for, hvad det er man ønsker at opnå. Misforstå mig ikke: Det er ikke fordi jeg er maskinstormer. Men det undrer mig, at regeringen ikke har gjort sig den umage at sætte det ind i et perspektiv - ud over det helt generelle, at vi i en globaliseret verden skal være større og stærkere for at klare os. Måske er det rigtigt, måske ikke. Det kommer an på analysen."

Vi fægter i et tomrum

"Universiteternes bestyrelsesformænd havde et karakteristisk møde med Helge Sander for tre uger siden. Han gennemgik regeringens uddannelsespolitiske tiltag, om SU'en og alt det - og bagefter blev der snakket fusioner, men på et meget overordnet plan, om hvor lang tid der skulle gå. Men der var ingen som helst tanker om hvorfor! Om hvad regeringen vil med det her. Jeg savner eksempler på hvad

det er, regeringen ønsker at opnå - i hvilken retning deres tanker går - så vi kunne vide, hvad det var, vi skulle forholde os til. Som der er nu, fægter vi et tomrum."

"Når man lancerer ideen om universitetsfusioner, så kan det undre, at man ikke præsenterer et strategisk oplæg af en art - men problemet er nok, at man ikke har noget," siger Kjeld Holm.

Fusioner gør udviklingskontrakter ugyldige?

DPU-bestyrelsesformanden luftede i april kritik af processen bag udformningen af udviklingskontrakter og den styring af forskningen, de er udtryk for. Bagved ligger en dybfølt frustration hos de nye universitetsbestyrelser:

"Vi har fået en universitetslov, der gjorde at der skulle udpeges nye rektorer", siger Kjeld Holm. "Så har vi brugt en masse tid på at finde ud af, hvordan arbejdet skulle fungere mellem bestyrelse, direktion og administration. Så har vi knoklet for at få udviklingskontrakterne færdige - og nu kommer så fusionerne, der betyder, at udviklingskontrakterne måske ikke er det papir værd, de er skrevet på og måske overhovedet ikke skal effektueres - og at en del bestyrelser forsvinder igen. Jeg vil sige at det hele forekommer en *lille smule* mærkværdigt - eller rettere *ret* mærkværdigt."

TKW

Se næste side:

Når højadel og landadel skal blande blod...

Hvem vil giftes med hvem.

Den poppede udgave af fusionshøringen

Landets overhoved har deklareret, at landets førende familier er blevet for indgifte, og at der skal blandes blod. Derfor bad han adelsfamilierne om at afklare med sig selv - og måske med hinanden - hvem de kunne forestille sig, at blande blod med.

Ingen siger det lige ud, for familierne taler for det meste pænt til hinanden. Men i praksis handler det først og fremmest om, at den mindre fine landadel (fra sektorforskningen) skal giftes ind blandt de store, gamle højadelige (på universiteterne). Men landets overhoved har også åbnet op for, at nogle fra højadelen kan blive tvunget til at indgå tvangsægteskaber med de lidt finere eller rigere eller større fra højadelen!

Overhovedets dekret har sat landets adelsfamilier på den anden ende. Man er blevet tvunget til at se på, hvordan ens egen familie er sammensat, og om der eventuelt findes nogle attraktive partnere ude i landet.

Nu har alle parter så meldt ind, hvem de kunne tænke sig at stifte familie med:

Der er allerede aftalt forlovelser, mens andre tør ikke direkte fri til en partner af frygt for at blive forsmået, fordi den attræde giftes bort til anden side. Men mange melder offensivt ind, at de gerne vil giftes med flere af de andre familier. Nogle frygter dog for, at et giftermål betyder, at deres gamle familie vil svinde ind, fordi det nye blod vil dominere.

Men enkelte er rigtigt ombejlede. Nogle synes selv, at de er så lækre, at de tror at alle de andre gerne vil have dem. Nogle optræder meget selvbevidst - eller desperat - og jagter alt, hvad der rører sig. Nogle agerer taktisk ud fra, at en stor familie måske er den bedste beskyttelse mod omverdenen.

Andre har meldt meget bredt ud, fordi de har vurderet, at en kostbar / reserveret holdning ville få landets overhoved til at se skævt til een og måske endda straffe een. Mens andre igen blot er generte og taler kun om de partnere, som anses for gode fornuftsægteskaber.

Nogle søger at holde sammen på den nuværende familie, fordi nyt blod risikerer at dominere. Og så er der dem, som allerhelst vil have lov til at passe sig selv; de prøver at gemme sig, fordi de faktisk ikke har fundet en, som de har lyst til at gifte sig med ...

Når højadel og landadel skal blande blod...

Hvem vil giftes med hvem? Hvad mener de selv? Den poppede udgave af fusionshøringen

Universiteterne

KØBENHAVNS UNIVERSITET

Synes egentlig, at den nuværende families sammensætning er afbalanceret, men er meget lun på en blandt de andre finere familier, Farmaceut-universitetet. Den nye familie skulle være centreret om sundhed og sygdom og hedde noget med "Life Science". Hvis nogle ønsker en meget stor familie, så er man da også lidt lun på KVL, men de er i anden række.

Man nævner også, at der kunne laves et fornuftsægteskab med IT-universitetet, men denne kærlighed, ved vi, er ikke gengældt.

Men man har ikke haft seriøse forlovelsesforhandlinger med disse parter. Det fremstår som om man faktisk er selvtillfreds på nogle områder (humaniora), for der har man ikke lyst til at få andre familiers blod ind, bortset måske fra CBS'sprogfag. En familieforgrening med samfundsvidenskab, fx et giftermål med CBS (Handelshøjskolen i København), nævnes dog som en mulighed under navnet "Law and Business School". Også et ægteskab med DPU nævnes som en mulighed, men den opleves tilsyneladende som urealistisk, for man tør ikke opregne betingelserne i en evt. ægtepagt. Og KU har da heller ikke været i seriøse ægteskabsforhandlinger med hverken CBS eller DPU.

Men hvad angår sektorforskningsinstitutioner gør KU ikke særligt kur. Nogle er dog attraktive partnere. Giftermål vil måske koste alt for mange penge, men det medicinske Kennedy-center og Institut for Folkesundhed vil dog kunne glide naturligt ind i familien. Hvis RISØ slås i stykker så er KU også aftager til dele af boet.

Og så er KU allerede langtidsforlovet med GEUS, så måske kunne man her overveje et egentligt ægteskab?

AARHUS UNIVERSITET

Har allerede indgået forlovelsesaftale med Danmarks Miljøundersøgelser, og heri kunne også indgå Fiskeriundersøgelserne, og Jordbrugsforskningen. Familien skulle så hedde noget med "Life Science".

Og så styrer også mod hurtigt samfundsvenskabelige giftermål med Handelshøjskolen i Aarhus. Vil også indgifte sig under sin stand med mellemuddannelserne på Journalisthøjskolen og den Sociale Højskole.

Fantaserer endelig om en storfamilie, et fyrstedømme med "Danmarks Storumuniversitet" øst for Storebælt, men det siges hvis bare for høfligheds skyld ...

SYDDANSK UNIVERSITET

Har flyvske ideer, men bruden er ikke særlig medgørlig eller positivt indstillet. SDU vil hugge Aalborgs distance-forlovede (AAU's

tekniske institut) i Esbjerg, men det er AaU slet ikke indforstået med. Er også lune på Danmarks Jordbrugsforskning, Fiskeriundersøgelserne, DMU – som dog ikke har reageret på diskrete fririer.

Vil dog også gifte sig under sin stand med Handelshøjskolecentret i Slagelse samt Ingeniørhøjskolen Odense Teknikum.

AALBORG UNIVERSITET

Er vist mest lun på at få lov til at passe sig selv.

Men for ikke at blive opfattet for meget som solorytter og hvis nogle kræver storfamilier, så markeres det, at Aalborg alternativt vil deltage i et massebryllup med AU, Handelshøjskolen i Århus, SDU og RUC under navnet "Danmarks Universitet".

Og så anfører Aalborg, at man godt kender alle sektorforskningsinstitutionerne, og for en god ordens skyld opregner en del af dem ved navn; især dem som man har faglige berøringsflader med. Men Aalborg har ikke forhandlet (forlovelser) med nogle af dem.

RUC

Vil helst lave et pædagogisk fornuftsægteskab med DPU og så noget Arbejdsmiljøinstituttet. Man har dog tilsyneladende ikke haft følere ude hos DPU, og hvis disse følere var negative eller strandede på, at RUC skulle være patriarken i familien, så vil man i hvert fald ikke skilte med det.

Blandt dagdrømmerierne findes DMU, RISØ, Fiskeriundersøgelserne og Danmarks Jordbrugsforskning.

Men RUC lever i frygten for, at andre vil stjæle nogle af sine døtre, og man vil gerne holde sammen på familien (som et multifakultært universitet). Man har også mange talenter, og det kan skræmme nogle, at RUC gerne vil bevare familiens særlige samværsform (projektarbejdet), og at dette ikke må blive kvalt af nye familiemedlemers mere traditionelle opførsel.

RUC berører paradoksalt nok ikke Handelshøjskolecentret i Slagelse, men det er nok fordi en tidligere forlovelse gik i vasken.

CBS – HANDELHØJSKOEN

Kan godt lide at bo alene. For en god ordens skyld opregner man lige sine særlige fortrin i forhold til at andre familier: I forhold til KU vil man kunne bidrage med en mere erhvervsorienteret profil, fx inden for samfundsvidenskab og humaniora, men også inden for sundheds- og naturvidenskab (Biotech, healt management osv.). I forhold til DTU vil man kunne bidrage med Technology Management. Og i forhold til DPU noget med læringsprocesser.

Men man ser ikke det store perspektiv i noget giftermål med (tekniske) sektorforskningsinstitutioner.

Eventuelle fririer med Handelshøjskolen i Århus har åbenbart været resultatløse, for dem taler man ikke om.

HANDELHØJSKOEN I ÅRHUS

Afviser direkte et ægteskab med fætterten i København. Er derimod åben over for ægteskab med Aarhus Universitet, dog understreger man, at det skal være et såkaldt åbent ægteskab, hvor parterne giver hinanden frie tøjler under en ægtepagt (med professional schools).

Men man er dog også lidt lun på at få Socialforskningsinstituttet giftet ind i familien.

KVL

Er relativt ombejlet, men har nogle bredskuldrede fætre fra landbruget, som plejer at markere sine interesser ved hofballerne. Måske derfor har nogle allerede (tvangs-) forlovet KVL med Danmarks Jordbrugsforskning og Danmarks Fødevarerforsknings. Nu håber KVL på, at ægteskabet bliver realiseret – men især DJF spiller også på andre bejlere.

KVL drømmer også om at gifte sig med Farmaceut-universitetet – og måske DTU samt måske (kidnappe en enkelt datter fra) KU. Hele familien skulle så skifte navn til noget med "Life science".

DANMARKS TEKNISKE UNIVERSITET

DTU har været hos en ægteskabskonsulent, hvor man har lært moderne ord (MIT-model, Boston-model og danske erhvervs-/industriinteresser m.m.), som skal signalere, at her har vi en kosmopolitisk bejler med stil.

Man opfatter sig som en meget attraktiv partner, og er stort set villig til at gifte sig med alle. Man har pragmatisk opstillet flere scenarier. I model A vil man først og fremmest gifte sig med de tekniske institutioner RISØ (og Danmarks Rumcenter), men bejler også kraftigt til noget biomedicin fra Farmaceutuniversitetet. (Et biomedicinalt ægteskab med Farmaceuthøjskolen kunne tillige også få plads til en datter fra KU, men man er godt klar over, at her har man ikke mange chancer). Endelig drømmer man lidt om (en businessdatter fra) CBS, men man kan godt leve uden.

Model B er det ovenstående med at supplere familien med Landbohøjskolen og IT-universitetet – og DMU, Fiskeriundersøgelserne, SBI og Transportforskning.

Alt sammen selvfølgelig med DTU som patriarken.

DPU

Har ry for at være noget uregerlig, men det skyldes nok, at magtfulde fyrster stiller helt særlige krav til deres opførsel. Så det er en presset familie, som nogle mener risikerer et tvangsægteskab, selv om DPU gør alt for at opføre sig rigtigt.

Har snæver attraktionsværdi (pædagogikken), og har ikke været i stand til at blive enige med andre familier om en fusion. DPU spiller selv på flere ægteskabsmodeller, som imidlertid er meget forskellige: Enten et hvor der skabes en pædagogisk storfamilie med DPU som patriarken ved at man snupper en pædagogik-datter fra RUC og nogle professionshøjskoler, og det skulle altså hedde noget med "Uddannelse og pædagogik". Eller også et bredere med CBS og IT-universitetet, som kunne hedde noget med "Øst-Danmarks Universitet".

FARMACEUT-UNIVERSITETET

Har snævre talenter, men mange bejlere, men er bange for at ægteskab kan betyde, at man vil blive domineret og at familiejuvelerne (lægemidler) vil blive spredt. Derfor vil man helst have en langtids-forlovelse, under navnet "Pharma Consortium" med en lang række deltagere, KU, DTU, KVL og Farmaceut-universitetet, men det er uden reelle hensigter, for det skal aldrig blive til et egentligt ægteskab. Hvis man dog bliver presset til giftermål, så er ægteskab med KUs sundhedsvidenskab den mindst ringe løsning. Derimod takker man pænt nej til et ensidigt ægteskab med DTU.

Men man gør samtidig opmærksom på, at giftermål i iøvrigt ikke er gratis.

IT-UNIVERSITETET

Er bange for, at tvangsægteskaber vil gøre, at familiejuvelerne vil komme i fremmede hænder og vil derfor allerhelst have lov til at passe sig selv.

Har snævre talenter, men har dog flere bejlere blandt fra den tekniske front, især DTU. IT-universitetet vil dog allerhelst have lov til at gifte sig med et par IT-døtre fra de andre universiteter fra Øst-Danmark. Og så drømmer man om at gaffe et par døtre fra de andre familier, dem der har noget at gøre med kommunikation, medier og film.

Sektorforskningen

DANMARKS MILJØUNDERSØGELSER

DMU og Aarhus Universitet skiltes åbent med deres forelskelse. DMU vil gerne indgå forlovelsesforhandlinger med AU, som man allerede har snakket med, fordi kemien tilsyneladende passer. DMU har også haft følere ude hos andre naturvidenskabelige institutioner, fx GEUS, men man føler sig bedst tilpas i en fagligt bred, flerfakultær familie. Der skal dog indgås en ægtepagt (så DMU får status af datterselskab).

GEUS

Her har man haft drøftelser med KU og Aarhus, som dog ikke er mundet ud i egentlige ægteskabspagter. Derimod anbefaler GEUS et proformaægteskab med KU (en konsortiemodel).

RISØ

Det var egentlig RISØ som sparkede ægteskaberne i gang ved at anbefale en model, hvor RISØ, DTU og CBS skulle indgå som hovedaktørerne, samt evt. IT-universitetet og såmænd også RUC samt Transportforskningen, SBI og Rumcentret.

Fagligt har RISØ egentlig mest til fælles med DTU, men dem er man bange for at være alene i stue med, og ville derfor gerne have CBS som anstands dame, fordi man ellers er bange for at DTU ville forgribe sig på RISØs kronjuveler.

RISØ har været hos en ægteskabsrådgiver og her har man lært, at det er en mulighed at charme sig ind ved at bruge buzz-words som værdiskabende, innovation, videndeling m.m. Og man har måske en forventning om oververdenens støtte til ægteskabet, hvis man bruger ordet "Danmarks ErhvervsUniversitet". Måske vil det forhøje bryllupsgaverne?

DANMARKS JORDBRUGS FORSKNING

Her har der allerede været en ægteskabsmægler på spil (Børstingudvalget), der anbefalede ægteskab mellem KVL, DJVF og DFVF. Men den model er måske ikke det bedste grundlag for et dynamisk familieliv (dels for få studenter og dels risiko for faglig indavl).

Man siger faktisk ægteskabsmægleren imod, når man heller ser ovenstående partner suppleret til et bunkebryllup, hvor et fagligt bredere universitet indgår, fx SDU eller Aarhus - samt sektorforskningen i DMU og Fiskeriundersøgelserne. Med en sådan konstellation vil man kunne skabe en fyrtårns-familie med en bred interesseflade: Ikke bare jordbrug og veterinær, men også sundhed, naturvidenskab og teknik.

DANMARKS FØDEVARE FORSKNING

Følger giftefogedens (Børsting-udvalget) råd: DFVF vil gerne giftes med KVL og Danmarks Jordbrugsforskning. Her kan der oprettes en stabil familie omkring interessen for fødevarer, dyr og afgrøder.

STATENS BYGGEFORSKNINGS INSTITUT

SBI er slet ikke afvisende for at indgå i universitetsregi, men man betinger sig, at det skal være i et nyt, bredt, tværfagligt universitet - og det betyder på bejlersprog nej til DTU.

SOCIALFORSKNINGS- INSTITUTTET

Er absolut ikke lun på nogle i universitetsverdenen. Man vil gerne forblive urørt af andre familier, fordi SFI ikke mener at det er muligt at forene så to forskellige familieklutter: Det er svært at få et ægteskab til at fungere, når den ene part kræver meget store frihedsgrader (individuel forskningsfrihed), og den anden part har store faste forpligtelser i hverdagen (kontraktlige myndighedsopgaver).

ARBEJDSMILJØINSTITUTTET

Foreslår en model, hvor man forbliver ugift, men med mest tilknytning til den nuværende førsteelsker (Beskæftigelsesministeriet), men med mulighed for også at bedrive omgang med relevante dele af KU eller RUC. Det kræver en ægtepagt (adjungerings-aftale).

Som model B foreslås et proforma-ægteskab med RUC (hvor AMI bliver et datterselskab).

DANMARKS FISKERIUNDERSØGELSER

Spiller på tre forskellige ægteskabsmodeller: Med DTU og særeje (selvstændigt datterselskab). Med Aarhus og særeje (selvstændigt datterselskab). Eller med SDU og ægtepagt (som fakultet med selvstændig ledelse).

DANMARKS TRANSPORT FORSKNING

Ser den mest nærliggende ægtefælle i DTU, dog med en ægtepagt (selvstændig enhed med ansvar for myndighedsbetjening). Man er dog noget betænkelig ved at gifte sig ensidigt med et teknisk universitet, fordi Transportforskningen også har samfundsvidenskabelige (trafik-) interesser. Men de kan måske løses, hvis man får lov til at være utro med KU og CBS en gang imellem.

KENNEDYINSTITUTTET

Er en medicinsk institution, som løser konkrete myndighedsopgaver, og som ikke ser nogen fordel ved at blive gift med deres naboer på KUs, Syddansk' og Aarhus sundhedsvidenskaber.

Fusions-scenario figur

Ingen kender Regeringens kriterier for at fusionere: Bliver det efter faglige fællesskaber, efter erhvervsinteresser, efter gigant-tankegang ('stort-er-godt'), efter regionale hensyn eller noget helt femte.

FORSKERforums har opstillet en figur, som er baseret på fagligheder, dvs. at de klumper / påskeæg som er i spil, kunne handle om **teknik, miljø, jord til bord, humanisk, pædagogik og levevilkår**. (Figuren kan også læses fra venstre som teknik, naturvidenskab, sundhedsvidenskab, samfundsvidenskab og humaniora).

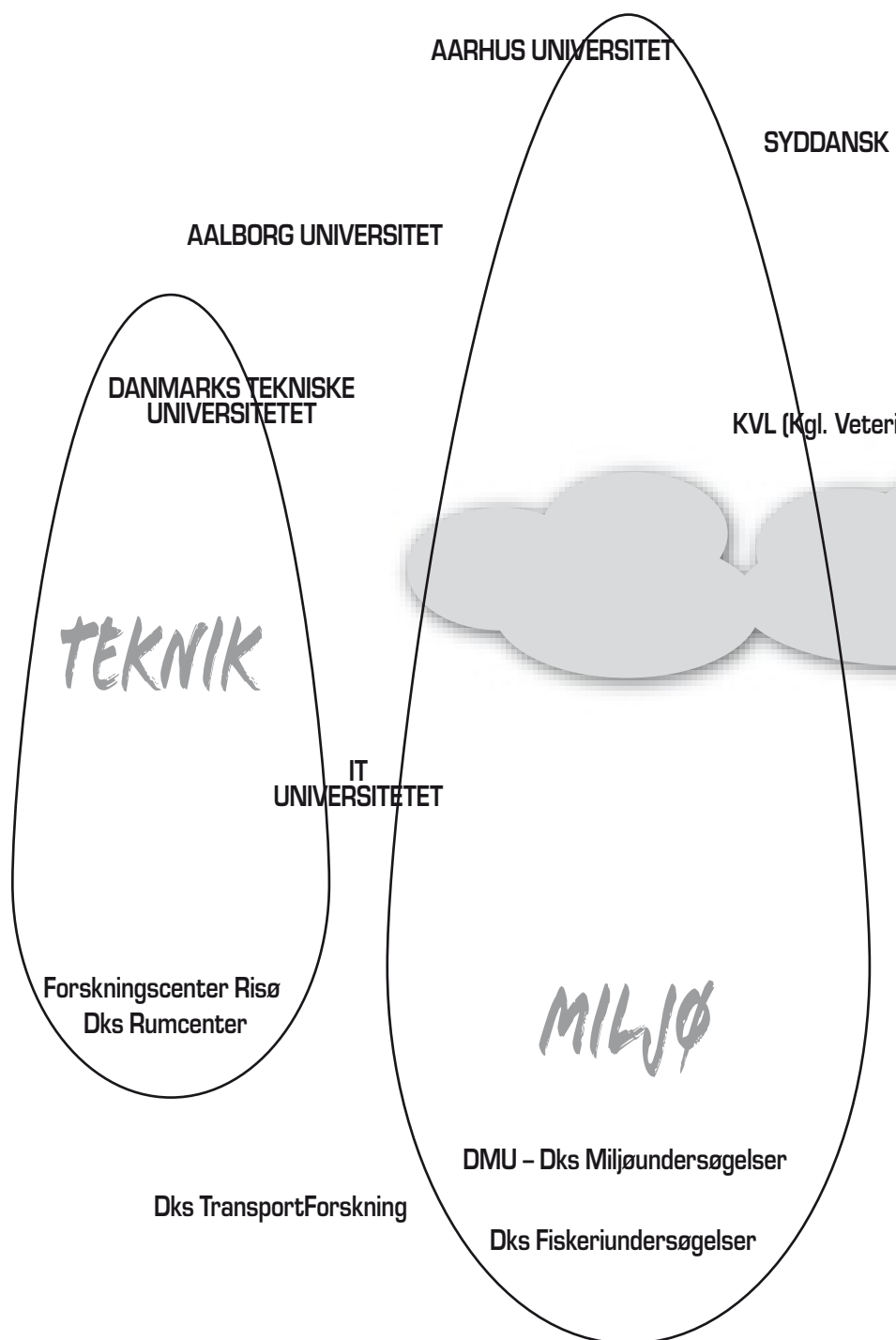
De **store, gamle flerfakultære** universiteter som KU, Aarhus og Syddansk står umiddelbart stærkt i fusionsspillet, og det gør CBS formentlig også. Aalborg står stærkt på især ingeniørvidenskab, mens det er en kendt sag, at der er kræfter i Århus som gerne vil gaffe Aalborg-samfundsvidenskab (og humaniora). Men Aalborg er fredet, fordi videnskabsminister Sander har sagt, at hver region skal have sit regionsuniversitet. I den logik fredes RUC også som Sjællandsk regionsuniversitet, og det svagere (naturvidenskab) beskyttes hermed af universitetet flerfakultære status. Handelshøjskolen i Århus har en høj samfundsvidenskabelig profil i relation til sin størrelse, men er også i risikozonen.

Fagligt set er der nogle **solo-fakultære** universiteter, som står stærkt på deres områder, fx. DTU, KVL, DPU, Farmaceut-universitetet samt IT-universitetet. De sidste af dem ligger dog i fusionszonen – tordenvejret – fordi de er små, og fordi nogle af de flerfakultære universiteter også har noget på de solofakultæres område.

Men Regeringen får også svært ved at køre nogle interessemarkeringer over, nemlig dem som helt frivilligt har fundet sammen: Dels Danmarks Miljøundersøgelses ønske om fusion med Aarhus. Dels det ombejlede Farmaceut-universitets ønske om fusion med KU, hvis man altså skal fusionere med nogen. Og dels en formalisering af KUs samlokalisering med GEUS i en egentlig fusion?

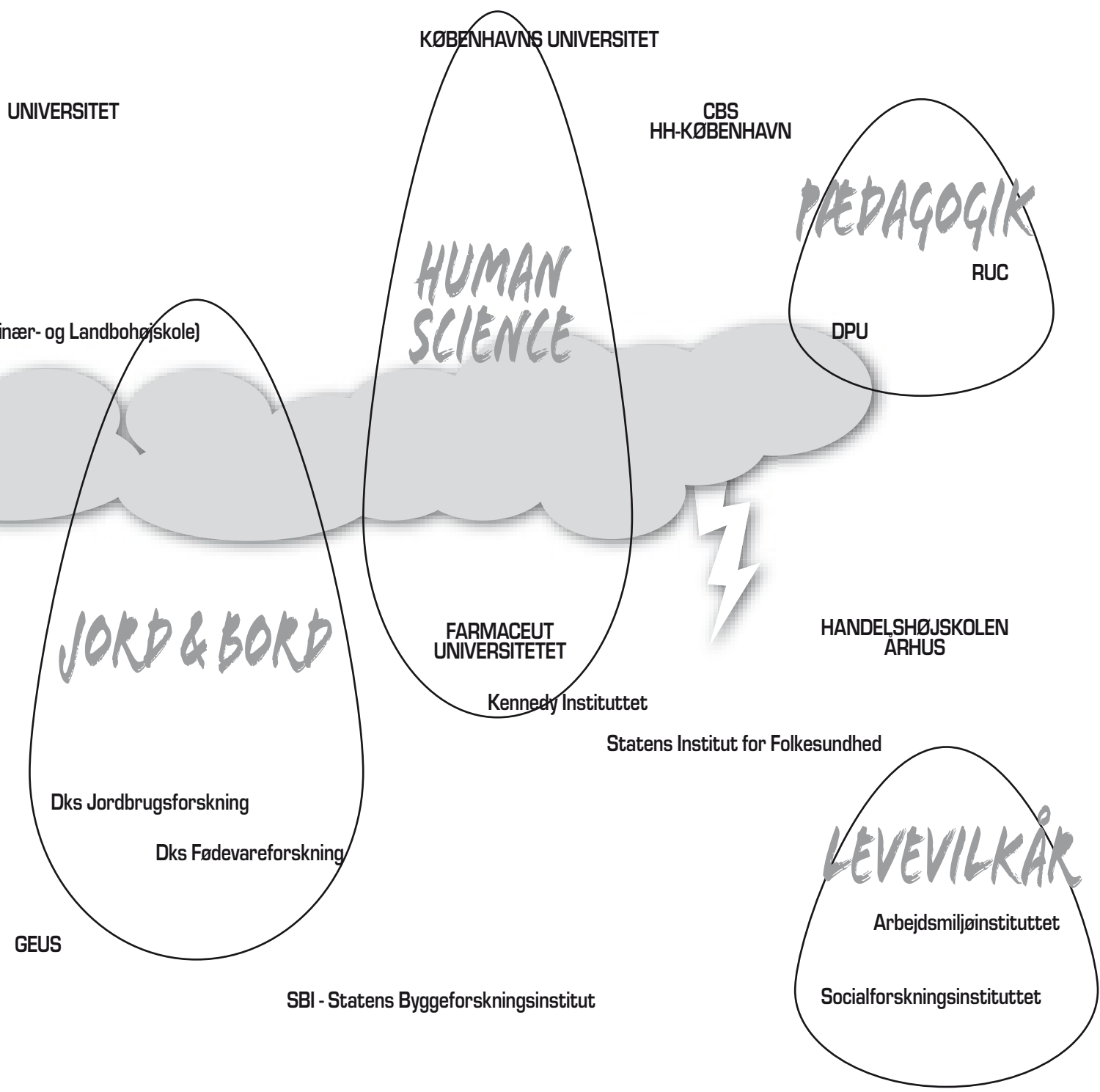
Og så er der nogle af tvangsløsninger, som ser ud til at ligge i kortene. Dels RISØs indirekte men ikke helhjertede overgivelse til DTU. Dels KVLs ubetingede interesse for Fødevareforskningen og Danmarks Jordbrugsforskning, der dog også spiller på andre partnere, fx Aarhus eller Syddansk.

Tilbage står nogle af dem med en mere åben – usikker - fremtid: Fiskeri-undersøgelserne, Byggeforskningsinstituttet, Socialforskningsinstituttet ...

Teknik

Naturvidenskab

Sundhedsvidenskab

Humaniora/Samfundsvidenskab

IT-U med store visioner

Danmarks mindste universitet foreslår at al forskning i IT slås sammen som informationssamfundet svar på Landbohøjskolen

IT Universitetet på Amager – Danmarks mindste og nyeste – er en næsten oplagt kandidat til at forsvinde fra telefonbogen i forbindelse med de kommende universitetsfusioner.

Men det sker med ære og værdighed i form af lanceringen af dristig og visionær plan, der samtidigt lader en dør for overlevelse stå åben – fremgår det af ITU's hørings svar til ministeren.

Her foreslås det, at samle al IT forskning i Danmark i et enkelt universitet "særligt dedikeret til IT".

Det svarer til at man i landbrugssamfundet skabte landbohøjskolen og i industri-samfundet DTU. Nu har vi en historisk udvikling, der kræver en særlig satsning på IT, som den kerneteknologi, der skaber det moderne samfund, forklarer ITU's rektor

Mads Tofte:

"Vi er godt klare over at det er en kontroversiel idé - men vi har meldt det ind, som vi mente politisk set, var det rigtige. Så må resten være op til politikerne - og jeg er fuld af fortrøstning. Jeg har ikke tal på alle de gange, hvor folk har ment, at vi på ITU ikke kunne klare dette eller hint, men det er gået endda indtil nu."

Kræver dristige politikere

"Planen er ambitiøs, det ved vi godt. Og den vil kræve stor dristighed fra politikernes side. Men det er nødvendigt, hvis vi skal gøre Danmark til en stærk IT nation. Vi skal sammenligne med den betydning som KVL og DTU har haft for samfundet – for landbruget og for industrien. Men nu er der

kommet en ny bølge og det er vigtigt, at vi gør noget, der gør Danmark til en stærk IT nation. Så må vi bare håbe på, at ideen flyver politisk."

Planen er samtidigt IT Universitetets eneste spinkle mulighed for at overleve som institution – som koordinator for en kommende fusion. Men at det skulle være hensigten afvises af Mads Tofte:

"Vi stiller ikke forslag om, at det hele samles under vores hat. Nej, vi tilbyder vores deltagelse - de kan nedlægge IT Universitetet, hvis vi til gengæld kan få et stort og stærkt samlet miljø."

Mangler volumen

Stort set alle de øvrige universiteter har forskning indenfor IT området. Blandt de stærkeste er DTU og Aarhus Universitet, der begge har et trecifret antal forskere indenfor området. Men de er alligevel for små.

"Det, vi alle mangler er volumen. Vi uddanner alt for få kandidater og ph.d'er – og forskningsmiljøerne er for små. Det nytter ikke at slå to-tre stykker sammen. Det bliver de ikke store nok af. Hvis det skal nytte noget, skal al IT-forskningen lægges sammen. En sådan videnskabelig institution vil kunne tælle omkring 500 vip'er," siger Mads Tofte.

Og hvis det nu ikke kan lade sig gøre, og han skulle vælge mellem en fusion med KU eller DTU – hvad ville han så foretrække?

".....hmmm, præference – det vil jeg ikke udtale mig om, nu må vi se, hvad ministeriet svarer," siger Mads Tofte.

TKW

DPU: Califor

- men vil også gerne være moderun

Danmarks Pædagogiske Universitet, med kun 200 VIP'er kunne blive fusionsoffer.

En DPU-fusions-vision er et "Østdansk Universitet" - et superuniversitet, som bør omfatte alt hvad der kan krybe og gå af høje læreanstalter på Sjælland - KU, DTU, CBS, RUC etc. – og smid gerne nogle sektorforskningsinstitutioner oveni, lyder credoet fra DPU's bestyrelsesformand, **biskop Kjeld Holm.**

Så får man det, som DPU kalder "University of Eastern Denmark" og Emdrupborg vil forblive selvstændigt campus.

University of California

Forbilledet er det amerikanske "University of California, forklarer Kjeld Holm – uden at det dog er nævnt, endsiges forklaret i DPU's brev til videnskabsministeriet:

"Det er den konstruktion, man finder i University of California – hvor man har bevaret en række universiteter, blandt andre San Fransisco, Berkeley og Stanford, der arbejder sammen med storslåede resultater. Vi kan gøre det samme i et stort østdansk universitet. Med fælles administration, fælles bestyrelse – men med flere campi (flertal af campus, red.) – flere universiteter eller afdelinger, der hver især kan repræsentere en faglig og forskningsmæssigt integritet."

Den fælles ledelse kunne så være igangsætter for forpligtende samarbejde mellem de forskellige universiteter under University of Eastern Denmark – for eksempel mellem DPU og Handelshøjskolen, CBS.

"Der kan skabes mange synergier mellem business og education – for eksempel er der indenfor ledelse mange sammenfald mellem

KVL: Forvirring

Fusionsmulighederne omkring det 'life-science' stritter i flere retninger

Landbohøjskolen (KVL) og Danmarks Jordbrugsforskning (DJF) indgår i et spændende fusionsspil, hvor selv en hærdet engelsk bookmaker vil få svært ved at sætte troværdige odds på de mange muligheder.

I december sidste år foreslog det såkaldte Børstingudvalg at oprette et Lifescience Universitet med tre institutioner som kerne, KVL, DJF samt Danmarks Fødevarerforskning (DFVF).

Både KVL og DJF holder i deres hørings svar fast ved denne kerne på tre. Men går man dybere ind i hørings svarene fra landbrugets universitet KVL og Danmarks største sektorforskningsinstitution, viser der sig interessante brudflader.

KVL i fusion med KU?

En af de mest relevante at odds'e på kunne være, om der kommer endnu et universitet

ind i samarbejdet, og i givet fald hvilket eller hvilke?

Både KVL og DJF institutioner vil gerne have Danmarks Farmaceutiske Universitet med – som udgangspunkt for det såkaldte "Life science universitet."

Københavninstitutionen KVL peger herudover på både Københavns Universitet og Danmarks Tekniske Universitet som muligheder. En fusion med KU ville "skabe et af verdens stærkeste universiteter indenfor naturvidenskab, ernæring, folkesundhed samt forebyggelse og behandling af sygdomme hos mennesker og dyr i i- og uland."

Mens en fusion med DTU ville "give ét stærkt dansk erhvervsuniversitet med international styrke på en række områder som f.eks. nanoteknologi, IT, bioinformatik, systembiologi, mikrobiologi, miljø- og procesbiologi."

Smukke ord. Men spørgsmålet er om landbrugets stærke særinteresser i KVL kan leve med, at "deres universitet" bliver underlagt en bestyrelse på en kæmpe institution som KU? Omvendt er det også urealistisk, at KU skal afgive en række forskningsmiljøer og studenter til et nyt life science universitet – fra både sundheds- og naturvidenskaberne. Her er vi ude i odds svarende til at Iran vinder VM i fodbold.

KVL's fusion med DTU ville svare til at Ukraine går til tops i Tyskland til sommer. Også her må man formode at landbruget slår bremserne i.

DJF: SDU eller Aarhus må også med

Fra Danmarks Jordbrugsforskning gør man opmærksom på, at kernefusionen fra Børstingudvalget ikke er tilstrækkelig: "Det er ikke nok med de tre. Det giver dels for få

nisk campus

versitet for al pædagogisk forskning

det merkantile og det pædagogiske,” som Kjeld Holm udtrykker det – og kommer i den forbindelse ind på **DPU's plan B**: Nemlig et tættere samarbejde med Handelshøjskolen og eventuelt IT Universitetet.

Skrækscenariet er utvivlsomt at blive fusioneret ind som en del af mastodonten Københavns Universitet:

”Så risikerer vi alt for let at vores selvstændige idégrundlag forsvinder,” siger Kjeld Holm. Her spiller det nuværende campus en nøglerolle: ”Vi har netop bygget om for 100 millioner kroner og har nogle gode fysiske rammer. Hvis man lukker Emdrupborg og gør os til en del af noget større - det kommer der ikke noget godt ud af.”

DPU som moderuniversitet

DPU's brev til videnskabsministeriet indeholder endnu to overlevelsels-forslag. Det ene handler om en **samling** af al pædagogisk forskning: ”...gennem en integration af andre universiteters og sektorforskningsinstitutioners uddannelses- og forskningsmiljøer inden for det pædagogiske område ved DPU. Integrationen kunne ske ved indfusionering eller konsortiedannelse”, hedder det i et forslag, som ikke er handlet af med fagkollegerne ved KU, ved RUC eller i Aalborg.

Et andet scenario er, at DPU forvandles til en **overbygning** for de nye regionale CVU-centre, men det forlyder, at minister Sander har markeret, at den igangværende fusionsbølge kun omfatter universiteter og sektorforskning, og ikke mellem-uddannelserne. Sander har tilsyneladende ikke lyst til at gå i krig med undervisningsminister Haarder, der regerer over CVU'erne ...

TKW

studenter, dels vil konstruktionen indebære en risiko for manglende faglig nyorientering imod tilgrænsende fagområder.”

For at løse det problem foreslår DJF at udvide fusionen med et bredt universitet som ”f.eks. Syddansk Universitet eventuelt Århus Universitet (AU) – evt. med sektorforskningsinstitutioner som Danmarks Miljøundersøgelser (DMU) og Danmarks Fiskeriundersøgelser (DFU-fi) inkluderet”.

DJF har i forvejen et nært samarbejde med de to store provinsuniversiteter – og ønsker tydeligvis ikke at blive trukket ind i en ensidig københavnerfusion.

Midt i hele står først og fremmest KVL som universitet. Bookmakernes simpleste væddemål går på, om Landbohøjskolen får lov at forblive selvstændigt.

TKW

DFU støttes af industrien

Farmaceut-universitetet vil helst med KU

Danmarks Farmaceutiske Universitet er i fusionsrisiko-zonen. Det er en særdeles ombejlet institution med en markant profil. Både Københavns Universitet og Danmarks Tekniske Universitet har meldt sig som interesserede.

Bestyrelsesformand **Nils Strandberg Pedersen** er dog ikke det mindste bange for tvangsægteskab: ”Jeg har ikke fantasi til at forestille mig, at politikerne vil tvinge institutionerne til noget mod deres vilje. Nu har universiteterne fået bestyrelser til at træffe den slags beslutninger, og det er deres opgave at forhandle med mulige partnere - og så er det politikernes opgave at sanktionere de aftaler, vi når frem til,” siger Strandberg, der også sidder som direktør i Statens Seruminstitut – og herfra har en lang erfaring med at lede en offentlig ejer kommerciel virksomhed.

Men videnskabsminister **Helge Sander** vil ikke uden videre sanktionere *bilaterale aftaler*: ”Naturligvis vægter det, hvis flere bestyrelser er enige, selvfølgelig! Men vi bliver nødt til at vente og se, i hvilken retning oplægget fra regeringen kommer til at gå.”

Højteknologiske medicinalindustri

Farmaceut-universitetet står måske væsentligt taktisk-politisk stærkere end IT Universitetet. Først og fremmest står medicinalindustrien som en stærk garant for, at den farmaceutiske uddannelses særlige identitet og karakteristika bevares. Nemlig som en uddannelse med fokus på lægemidler fra idé til det færdige produkt. Det vil sige at kandidaterne både skal have et bredt, tværfagligt kendskab til fremstilling, design og virkning af lægemidler.

DFU er storleverandør af specialiseret arbejdskraft til den farmaceutiske industri, der med store virksomheder som Novo Nordisk, Lundbeck og Leo Pharma hører til Danmarks største eksportvirksomheder.

Disse virksomheder aftager også naturvidenskabelige kandidater i stort tal – biokemikere, mikrobiologer, kemikere osv. Men de kan ikke undvære de produkt-orienterede farmaceutiske kandidater. Og det gør Danmarks Farmaceutiske Universitet tydeligt opmærksom på i sit udspil til regeringen:

”Vi ved, at aftagerne af vore kandidater vil se med stor alvor på, hvis nye strukturer på universitetet får negative konsekvenser for muligheden for landsdækkende at rekruttere studerende til DFU's farmaceutuddannelse og

for DFU's mulighed for at levere et mindst lige så stort output af de eftertragtede farmaceutiske kandidater som hidtil.”

Kort sagt: Don't mess with my little sister!

”Vores kandidater har en klokkeren identitet, som skal bevares,” siger det farmaceutiske universitets rektor **Sven Frøkjær**, ”og hvis der er en fare ved en fusion – jeg tror nu ikke den er så stor – så er det, at farmaceuternes faglige identitet udtyndes.”

Farmaceut-industriens interesse

Allerhelst ville Det Farmaceutiske Universitet bevare sin selvstændighed – og spiller i den forbindelse ud med en såkaldt ”konsortiekonstruktion” - et samarbejde mellem de stærkeste ”lægemiddel-miljøer” på KU, DTU og KVL. Et konsortium der senere kunne udvides med medicinalforskning og biotech i hele den såkaldte ”Medicon Valley-region” – altså inklusive Malmø/Lund.

Sandsynlighed taler dog mere for en fusion med enten KU eller Danmarks Tekniske Universitet, hvor DFU foretrækker KU-sundhedsvidenskab – med henblik på oprettelse af et ”klart profileret, erhvervsorienteret farmaceutisk fakultet.” Især ville de studerende kunne få god fordel af et tættere samarbejde med sundhedsvidenskab. KU-løsningen støttes af Novo (BØRSEN d. 21. april).

Nej til DTU

Omvendt er Danmarks Farmaceutiske Universitet ikke begejstret ved udsigten til at blive fusioneret med Danmarks Tekniske Universitet, som ikke har nogen aktiviteter rettet mod forskning af sundhed og sygdom:

”En ensidig fusion med DTU vil være en væsentlig ændring af DFU's nuværende profil både over for kommende studerende og over for de nuværende aftagere af vore kandidater,” hedder det i farmaceut-universitetets høringsbrev til Helge Sander.

Argumenterne for en fusion med DTU er, at den kan styrke den produktionsorienterede del af farmaceut-virksomheden, fremstilling af lægemidler og kvalitetssikring. Men så skal KVL også med: ”DTU står stærkt på det industrielle område, men svagt på det biologiske/sundhedsvidenskabelige område – men det kunne vi måske hente på KVL,” slutter DFU-rektoren Frøkjær.

TKW

Sanders forlovelser smuldrer

- og også tvangsægteskaber er fyldt med konflikter fra starten

Regeringens storstillede fusionsøvelse var linet op som et triumftog, men risikerer nu at blive et mareridt for videnskabsminister Helge Sander. Sander har ikke fået de hørings svar fra institutionerne, som han helst ville have; nogle af hørings svarene varsler tværtimod svære konflikter. Samtidig vil nogle af Sanders ministerkolleger ikke afgive 'deres sektorforskning' til universiteterne.

Sanders fusions-forsøg risikerer dermed at blive *en fuser*, hvor regeringens hovedsigte smuldrer, idet tvangsløsninger vil blive konfliktfyldte fra starten. Processen kan også trække ud, hvor alle de involverede institutioner har bedt om en hurtig afklaring, så de ikke skal gå i "limbo" i halve år. Det tegner til en vanskelig balanceakt for minister Sander, og iagttagere siger til FORSKERforum, at han risikerer at blive straffet hårdt for sin *uigenomtænkte fusionsiver*, når det om et halvt års tid viser sig, at kun en mindre del af sektorforskningen bliver fusioneret.

Det vil være et alvorligt nederlag for regeringen, som har markeret, at hele sektorforskningen skal nedlægges / fusioneres. Det er en kendt sag, at kræfter i Venstre – anført af Bertel Haarder - altid har haft et horn i siden på sektorforskningen, og i regeringsgrundlaget fra 2001 fremgik derfor også, at sektorforskningen skulle nedlægges. Siden er området løbende blevet beskåret, og forårets fusionsfeber skulle så være den endelige aflivning. Men nu mødes planen af modstand,

FORSKERforum gennemgår her fusionfeberens største konfliktfelter.

KONFLIKT 1: NEJ TIL TEKNISK SUPERUNIVERSITET

DTUs tekniske felt nyder meget stor bevågenhed i regeringen, men en masterplan med et teknisk superuniversitet – et **Danmarks Erhvervsuniversitet** med DTU-rector Lars Pallesen - nyder ingen opbakning blandt *potentielle* fusions-partnere.

Med DTUs politiske bevågenhed i ryggen har DTU selvbevidst spillet ud med et forslag om et teknisk DTU-styret superuniversitet med DTU, RISØ og Farmaceutuniversitetet samt måske Landbohøjskolen og IT-universitetet. DTU-rector Pallesen og bestyrelsesformand Bundgaard-Nielsen så sig selv som førerfigurer i denne konstruktion.

Den politiske opbakning i regeringstoppens manglede heller ikke. Selv om regeringen havde prøvet at holde eventuelle *masterplaner* bag lukkede døre, så udtalte minister Sander dagen efter høringsfristens udløb sig i noget, der kunne være en fortalelse, som røbede *hans personlige masterplan*. Til Jyllands-Posten udtalte ministeren sig begejstret om DTU-forslaget: "Jeg er stærk tilhænger af et erhvervsrettet dansk fyrtårn inden for højteknologi. DTUs forslag er meget konstruktivt", udtalte han (JP 6. april).

Protest fra bestyrelsesformænd

Universiteternes bestyrelsesformænd – *minus rektor Pallesen fra DTU* – tolkede ministerens udtalelser som om der allerede var truffet en beslutning og protesterede fluku over ministerens nævenyttighed i et lidt sarkastisk brev, der stiller spørgsmål ved, at ministeren på kun to dage har været i stand til at danne sig et overblik over de mange forslag:

"Vi forstod på dig ved mødet i tirsdags (4. april, red.), at universiteternes oplæg nu vil blive læst og analyseret, inden der gives en samlet tilbagemelding til universitetsbestyrelserne. Det overrasker os derfor at læse dine udtalelser til Jyllandsposten om etableringen af 'erhvervsrettet dansk fyrtårn inden for højteknologi' i en artikel, hvor du direkte støtter DTU's forslag", skrev universiteternes bestyrelsesformand Erik Bonnerup til ministeren – hvorefter Sander i lynfart måtte afdratiserede sin udtalelse (SE FORSIDEN).

Men Sanders manøvre fjerner ikke hans problem: At nogle af de nødvendige aktører slet ikke vil i alliance med DTU.

Farmaceuterne og KVL: Nej til DTU

Den tekniske masterplan bliver skudt ned af hørings svarene.

Nogle af de andre parter ønsker nemlig slet ikke en fusion under DTU, og slet ikke med DTU som patriarken. Vigtigst er måske, at Farmaceut-universitetet markerer, at man helst vil fusioneres med KU og advarer mod en ensidig DTU-indlemmelse. Og KU-modellen får i øvrigt uventet klar opbakning fra den højteknologiske industri, medicinalgiganten NOVO, der siger (BØRSEN d. 21. april), at KU vil være langt bedre til at støtte medicinalforskningen end DTU, som nyder "*den lavteknologiske pumpe-industris*

opbakning", som en sarkastisk KU-kilde bemærker over for FORSKERforum.

KVL nævner kun på skramt et samarbejde med DTU som deres model. CBS ønsker ikke samarbejde med DTU – og DTU markerer i øvrigt ikke særlige interesser i CBS.

Op DMUs alliance med Aarhus

Endelig indgår det også indirekte, at Danmarks Miljøundersøgelser overraskende markerede en alliance med Aarhus Universitet, hvilket politisk betyder, at Sander får vanskeligt ved opsplittning af DMU i småbidder, hvor DTU kunne få sin bid.

DMUs alliance med Aarhus vægter dem mod opsplittning og mod en ensidig fusion under det tekniske felt, dvs. DTU. DMU anfører i sit hørings svar, at Aarhus har den ønskelige faglige bredde, ikke alene på det naturvidenskabelige område, men også med stærke forskningsmiljøer, som arbejder med miljøaspekter på sundhedsvidenskab, statskundskab og økonomi.

Samlet stiller parternes nej til DTU og DMU-alliancen Sander over for et svært dilemma: Hvis han opretter et teknisk stor-universitet, så sker det imod centrale institutioners ønske. Hvis ikke, så smuldrer regeringens stort anlagte giftermål i sektoren ...

KONFLIKT 2: MODSTAND FRA SEKTORMINISTRE

Regeringens egen plan om at nedlægge sektorforskningen er kommet i modvind internt i Regeringen selv. Nogle af hans ministerkolleger med beskæftigelsesminister Klaus Hjort Frederiksen i spidsen er nemlig meget uvillige til at afgive deres sektorforskning. De frygter, at en sektorforsknings-fusion under universiteterne vil betyde, at "ministerierne bevillinger", som hidtil er gået målrettet til sektorforskning, pludselig vil forsvinde i et stort universitets*maskineri*.

Det fortæller nogle af de hørings svar, som sektorforskningsinstitutioner har indsendt. Det gælder Arbejdsmiljø-instituttet (under Beskæftigelsesministeriet), Socialforskningsinstitut (Socialministeriet), GEUS og DMU (Miljøministeriet) m.fl. Disse sektorforskningsinstitutioner har afgivet hørings svar, hvor de anbefaler fortsat selvstændighed, og den protest kunne de ikke lave uden ministeropbakning, fortæller FORSKERforums kilder.

Skil fri forskning og sektoropgaver

Bekymringen for, om arbejdsforpligtelserne til en lektor/professor og en seniorforsker/ seniorrådgiver kan forenes på samme institution, er et gennemgående træk i hørings svar. Socialforskningsinstitutets indlæg siger det meget kontant: "Bestyrelsen vurderer, at det ikke er muligt at forene to så forskellige tilgange til forskningen ... i en og samme organisation", og at universitetets individuelle forskningsfrihed er uforenelig med det omfattende sæt af forpligtelser, som sektorforskningen er omfattet af.

Sektorforskningens direktør-kollegium, SEDIRK med formand **Henrik Sandbæk** i spidsen, siger det på denne måde: "Erfa-

ringer viser, at det er forbundet med store problemer at have forskere med og uden fri forskningstid ansat i samme organisatoriske enhed. For at sikre en klar sondring mellem fri forskning og myndighedsrelateret forskning og lignende arbejde må det stærkt anbefales, at sektorforskning med sådanne opgaver organiseres i enheder med selvstændig ledelse”.

Sektorforskningen: Datterselskaber

Sektorforskningens hørings svar stiller som en minimumsbetingelse, at hvis der sker fusion under universitetet, så skal sektorforskningen have selvstændig ledelse og økonomi.

SEDIRK konstaterer, at problemet med afgrænsning af myndighedsopgaver og med de forskelligartede arbejdsopgaver kan løses ved en ”**datterselskabsmodel**”: Institutionen bør bevare en selvstændig ledelse inden for universitetet for at bevare lovbestemte opgaver eller på anden måde fastlagte myndighedsopgaver. Alternativt kan der laves en (mere uforpligtende) **konsortiemodel**, hvor der dannes en væsentlig faglig sammenhæng med flere universiteter i forskellige landsdele, og hvor institutionen bør have en selvstændig ledelse på niveau med universitetsledelsen for at sikre varetagelsen af særligt omfattende lovbestemte opgaver eller myndighedsopgaver.

Og SEDIRK skærer det **økonomiske konfliktfelt** ud i pap, når man kræver, at den offentlige finansiering til en ny fusioneret institution må opsplittes klart og synligt i tre elementer: Penge til uddannelse, penge til fri forskning og penge til forskningsbaseret myndighedsberedskab. Hver pengeskatte skal være adskilt og gives som en øremærket finanslovsbevilling, som der ikke kan jongleres rundt med.

Sander prøver at berolige

For at berolige forurologgede ministre udsendte minister Sander derfor et signal i midten af april om, at der ikke skulle være tvivl om, at myndighedsberedskabet skal være ”synligt”: Indfusioneres en sektorforschningsinstitution under et universitet må aktiviteten ikke blive slugt af universitetets aktiviteter: Ledelsesmæssigt, organisatorisk og budgetmæssigt skal myndighedsopgaver være udskilt (i *datterselskaber el.lign. med egen bestyrelse og pengeskatte, red.*).

Det er uvist, om udmeldingen om strukturløsningen har beroliget sektorministre.

KONFLIKT 3: UNIVERSITETS-NEJ TIL SEKTORBESTYRELSER

Hvis Sander lader sektorforskning fusionere med universiteter som ”under-datterselskaber” imødekommer han sektorinteresser, men han lægger sig ud med universiteternes bestyrelser.

Nogle af sektorforskningens hørings svar vedr. fusioner siger meget kontant, at hvis de skal indfusioneres under universitetet, så skal det være som en autonom ”afdeling” med selvstændig ledelse og økonomi. Sektorforskningens direktør-kollegium SEDIRK kræver, at problemet med afgrænsning af

myndighedsopgaver og med de forskelligartede arbejdsopgaver kan løses ved en ”datterselskabsmodel”: Institutionen bør bevare en selvstændig ledelse inden for universitetet for at bevare lovbestemte opgaver

Den strukturløsning er et forsøg på at bevare relation og opgaver til moderministerier, der frygter, at ”deres” bevillinger og opgaver ellers vil forsvinde ned i et stort universitetssystem.

Og videnskabsminister Sander forstod signalet. Myndighedsberedskabet skal være ”synligt” så hvis en sektorforschningsinstitution indfusioneres under et universitet må aktiviteten ikke blive slugt af universitetets aktiviteter: Ledelsesmæssigt, organisatorisk og budgetmæssigt skal myndighedsopgaver være udskilt, udmeldte ministeren i midten af april – formentlig for at berolige sektorministerier m.fl.

Universiteterne: Enstretiget ledelse

Men den udmelding bringer Sander på kollisionskurs med universiteternes ledelse, som ikke ønsker blindtarme i systemet. **Erik Bonnerup**, formand for bestyrelsen på KVL med stor berøringsflade til sektorforskningen, er betænkelig ved at give sektorforskningen en stærk selvstændighed i de nye fusioner – med både budget og egen ledelse:

”På KVL er vi enige i at sektorforskningen skal have en stærk placering, og det skal forankres på ledelsesniveau. Men hvis man forstår ’egen ledelse’ på den måde, at de skal kunne gøre lige som, de gør i dag, og at der ikke skal være nogen yderligere koordinering, så vil jeg ikke kalde det en fusion. Man skal ikke rende og blande sig i småting i det daglige. Men hvis vi skal opnå fordelene, så skal der jo sidde nogen for enden af bordet og sørge for, at samfundet får mest muligt ud af pengene”.

Og **Jens Oddershede**, formand for universiteternes rektorkollegium, forklarer:

”Regeringen lavede universitetsloven for at indføre enstretigede ledelser. Det må have som konsekvens, at der kun skal være en bestyrelse med ansvar for ledelse og økonomi, så der ikke er tvivl om, hvem der træffer beslutningerne. Det er en utilfredsstillende model, hvis der oprettes datterselskaber, konsortier el.lign. under universitetet, som bestyrelsen ikke har myndighed over”.

Ministeren står derfor overfor et dilemma: Accepterer han datterselskabsmodellen, mødes han af klar mistillid fra universitetsside. Sanders eneste udvej er en teknisk kompromismodel, som *formelt* giver universitetsbestyrelsen øverste magt, men som *reelt* giver selvstændighed til en autonom sektorenhed. Den model er fyldt med konfliktpotentiale i praksis ...

KONFLIKT 4: UDLICITERING TIL USIKKER KVALITET

Sektorforskningen og universiteterne er meget opmærksomme på, at fusionsøvelsen kan være en besparelsesøvelse. Et eksempel på dette var, da DPU blev oprettet ved indfusionering af Danmarks Pædagogiske Institut. Denne sektorforschnings-institution udførte opgaver for Undervisningsministe-

riet. Med fusionen blev myndighedsopgaver – fx Pisa-undersøgelsen - pludselig ikke fulgt op af tilsvarende bevillinger, idet det blev en selvfølge, at opgaverne blev løst (gratis) på DPU.

Men sektorforskningen er også truet på andre måder. Forskellige regeringsplaner har varslet, at ”udviklingsopgaver” skal (kunne) udliciteres i åben konkurrence. Det ville betyde, at også private konsulentfirmaer – COWI, Rambøll og andre – ville kunne byde ind på disse opgaver og dermed blive en alvorlig konkurrent til sektorforskningen, der hurtigt kunne løbe ind i økonomiske problemer.

Ministerier vil opbygge parallelstrukturer

Hvis regeringen først gennemfører en *tvangs-fusion* under universiteterne, kan det føre til en langsom udsultning af dele af sektorforskningen. En tvangsfusion kan nemlig føre til, at ministerier lader andre (fx private konsulenter) udføre opgaverne. Eller også kan ministeriet oprette *parallelstrukturer* under ministeriet, som udfører opgaverne. Det kan være særlige kontorer eller analyseenheder, som bare kaldes noget andet og formelt gives andre opgaver end ”forskning”. Men resultatet bliver, at der sker en udhuling af den viden og det beredskab, som i dag er opbygget i sektorforskningen.

Socialforskningsinstituttet udtrykker det mest direkte med henvisning til svenske erfaringer: Hvis SFI bliver integreret under et universitet vil det ”føre til, at store dele af de myndighedsopgaver, som i dag finansieres gennem indtægtsdækket virksomhed, sandsynligvis vil falde bort, og at ministerierne ville foretrække at anvende midlerne til at opbygge egne interne evaluering- og udredningsenheder – afkoblet fra den uafhængige forskning”.

SEDIRK-advarsel: Udhuling af kvalitet og standarder

Sektorforskningen er meget alarmeret over dette perspektiv. SEDIRK anfører således som en *teknisk* forudsætning, at hvis udlicitering skal ske må det være en forudsætning, at ”alternative miljøer” har forudsætninger for at løse opgaven. Udlicitering må således forudsætte, at arbejdet udføres efter ”lige så høje standarder” som dem, sektorforskningen måles på.

Endelig påpeger SEDIRK, at udlicitering ikke må være baseret på kortvarige og billigere løsninger: At ”kortsigtede udredningsbehov hos de pågældende myndigheder” ikke betyder en udhuling af den nuværende sektorforschnings kvalitetsstandarder:

”Sektorministeriers køb af forskningsmæssige og andre videnskabelige tjenesteydelser skal fortsat ske efter de kvalitets-, relevans- og habilitets-kriterier, der hidtil har ligget til grund for statslige myndigheders finansiering af forskning o.lign.”, konkluderer Henrik Sandbæk, som er SEDIRK-formand, men også direktør i Danmarks Miljøundersøgelser, som netop er en af de institutioner, der kan komme alvorligt i klemme i *billig* konkurrence fra den private sektor.

Forskere siger:

Blandt de 1071 DM-medlemmer, som besvarede VILSTRUP-undersøgelsen, var der 361 som udnyttede muligheden for med egne ord at beskrive deres arbejdssituation. Her er et uddrag:

Stress

”Angående stressende arbejde har jeg været væsentlig mere stresset for et og to år siden (søvnbesvær og angstanfald), hvor jeg også fik psykologhjælp. Jeg bruger sovemedicin og ”lykkepiller” i lav dosis i øjeblikket og føler mig i øvrigt ikke så stresset og vil muligvis prøve at trappe medicinen ned snart.

”Dette år har jeg været nødsaget til at arbejde meget mindre end de seneste 7 år p.g.a. tiltagende udbrændthed.

Arbejdstider

”Det kunne være godt, hvis Magisterforeningen kunne ’stringere’ reglerne om ret til afspadsring, så alle opnår denne ret. Vel at mærke også for ikke-beordret overarbejde, for der er jo aldrig en eksplicit ordre til at arbejde over.

”En fast aftale om afspadsring her på arbejdspladsen betyder, at alle merarbejds-timer over 100 bliver slettet ved årets udgang, således at kun 100 overflyttes til næste år. Der sker ingen udbetaling eller omlægning af arbejde, så afspadsring kun kan finde sted ved at skubbe andet arbejde foran sig.

”For at nå at forske / skrive artikler nok til at leve op til produktionskravene, er det nødvendigt at arbejde gratis ca. 30 pct. mere end normalarbejdsugen. Det er sjovt og givende, når det går godt, og stressende og nedbrydende når uløste eller uløselige problemer tårner sig op. Mine holdninger til systemet er derfor konjunkturfølsomme.

Urimelig karriere

”Det er umenneskelige vilkår, at der går mindst 6 år fra man bliver kandidat til man kan begynde at planlægge efter, at man har arbejde. Hvem har lyst til at købe hus og stifte familie, før man har en vis sikkerhed for, at man ikke bliver tvunget til at flytte af arbejdsmæssige grunde, 6 år før man bliver lektor? Det betyder jo, at man er mindst 30 år før man kan være sikker på at have de økonomiske rammer til at få børn.

”Det mest bekymrende og stressende er de mildest talt deprimerende udsigter til fast arbejde efter ph.d.’en. Vi er blevet freelance-forskere.

”For yngre danske forskere er det en god ting at få flere frie forskningsmidler og mere konkurrence. Det er demotiverende at se fastlåste ældre forskere, der igennem hele deres karriere har haft alt for lette vilkår. Er universitetsansatte fra den ældre generation nu stresset, så er der kun en ting at sige: Bedre sent end aldrig.

”Har netop sagt op og fået privat job. Gider ikke det system mere.

”Jeg skifter meget gerne arbejde, hvis muligheden kommer.

Konkurrence og ansøgeri

”Det største problem med ansøgningerne, som jeg har været med på, er, at der er for få penge at søge om! Jeg har intet imod konkurrence eller at bruge tid på at lave ansøgninger, men det er stærkt demotiverende hele tiden at få afslag, selv på i mine og review’ernes øjne gode projekter.

”Det største problem er kravet om medfinansiering. Dette er den enkelte styrende faktor for, hvad der kan forskes i. Medfinansieringskravet findes i samtlige danske fonde samt i EU. De fastansattes medfinansierings-muligheder er opbrugte, hvorfor vi siger nej til forskningsprojekter (milliarder i fx EU). Dette kan kun løses ved flere basisbevillinger samtidig med, at medfinansieringskravet reduceres. Der bør laves en fond til medfinansiering af EU-projekter uden bindinger.

Politik

”Generelt er jeg nærmest lykkelig over at være på universitetet, både mht. studerende, kolleger og (valgt) administration, så det gør mig ikke spor at arbejde gratis 7-10 timer om ugen, men det irriterer og frustrerer mig, at universitetet i tiden er genstand for en så udbredt mistænkeliggørelse, ligesom jeg er temmelig træt af de evige trusselsudmeldinger fra Forskningsministeriet.

”I burde spørge til folks generelle bedømmelse af universiteternes situation. Jeg svarer uden I har spurgt:

- Regeringens politik, som jo blot er en kraftigt forstærket videreførelse af SR-regeringens politik, vil smadre universitets- og forskningsvirksomhed i Danmark inden for ganske få år.

- Det er absurd at forskeruddannelse i Danmark fordrer forskellige former for medfinansiering. Det betyder at uddannelsen koncentrerer sig om områder, hvor der er markedsmidler og –interesse for feltet, snarere end på videnskabeligt betydningsfulde områder.

- Det forhold at forskeruddannede unge næsten ingen chance har for at få ansættelse på et dansk universitet bidrager til at gøre det mindre attraktivt at søge ph.d.-forløb i Danmark, med mindre man har for øje at flytte til udlandet.

Hver femte offentligt ansat administrativ

VILSTRUP bruger sin arbejdsmiljøundersøgelse til at opdele forskersamfundet i 5 populære segmenter, baseret på forskernes opfattelse af deres eget arbejdsmiljø. De fem segmenter er sjovt nok nogenlunde lige store, dvs. at hver femte forsker kan identificeres som især tilhørende et af segmenterne – hvilket ikke udelukker, at de også kan identificeres som tilhørende de andre.

Segmentet, som føler sig stressede i højere grad end andre segmenter, viser udslag på denne variabel. En universitetslærer, som især identificerer sig med at være administrativt belastet (hvilket 85 pct. er), kan også være fornøjet (hvilket 53 pct. er). Den samme forsker kan således identificeres som tilhørende flere segmenter, og (teoretisk set) kan der være enkelte som især tilhører alle fem segmenter

De Stressede:

De Stressede medlemmer, er overvejende universitetsansatte (59%) og findes primært inden for hovedfagsområderne humaniora og naturvidenskab. En forholdsvis stor del af dette segment består af medlemmer over 50 år. De Stressede er kendetegnede ved at:

- De har vanskeligt ved at nå deres arbejdsopgaver
- De føler sig stressede
- Forholdsvis mange føler, at de er så stressede, at det går ud over helbredet
- De har en stadig stigende arbejdstid

De Fornøjede:

Disse medlemmer er overvejende universitetsansatte (53%), dog ses også en relativ stor andel blandt ansatte i sektorforskning (28%). Næsten halvdelen af De Fornøjede arbejder inden for naturvidenskab (48%), men der findes også en stor gruppe medlemmer, som arbejder inden for humaniora (37%). De Fornøjede er kendetegnede ved at:

- Være tilfredse med deres nærmeste leder
- De får hjælp og støtte fra deres kolleger - hvis der er behov for det
- De føler sig som en del af arbejdsfællesskabet
- Være tilfredse med deres arbejdssituation

De Administrative:

I dette segment er de universitetsansatte (85%) dominerende, mens lige over halvdelen af medlemmerne arbejder inden for humaniora (51%). Dog ses også en relativ stor andel af segmentet inden for naturvidenskab (35%). Blandt De Administrative er 43% over 50 år. De Administrative er kendetegnet ved at:

- De bruger tiden på undervisning og administration frem for forskning
- De har brug for administrativ aflastning

er af arbejdsmiljøet ...

te forsker kan især identificeres som at være stresset, fornøjet, or, urolig eller kontrolleret i deres arbejdsmiljø ...

De Urolige:

De Urolige medlemmer er overvejende universitetsansatte (72%) og sekundært fra sektorforskningsinstitutterne. Halvdelen (50%) har naturvidenskab som hovedfagsområde, mens 40% arbejder inden for humaniora. Næsten halvdelen af De Urolige består af 24-39-årige medlemmer, hvilket er en betydelig højere andel end blandt de øvrige segmenter. De Urolige er desuden kendetegnet ved at:

- De føler en større konkurrence om forskningsmidlerne
- De er i højere grad bekymret for fremtidsmuligheder inden for deres forskningsgren

De Kontrollerede:

En forholdsvis stor andel (23%) af De Kontrollerede arbejder inden for arkiv/bibliotek/museum, mens de øvrige medlemmer nogenlunde ligeligt fordeler sig på universiteter (37%) og sektorforskning (40%). De Kontrollerede er desuden kendetegnet ved at:

- De føler en overdreven kontrol fra ledelsens side
- De føler sig styret i deres forskning
- De har en fast aftale om overarbejdsbetaling/afspadsring/overarbejde

Universitetslærerne administratører og sektorforskerne kontrollerede

På samme måde som blandt de statslige forskermedlemmer generelt, dominerer de universitetsansatte alle segmenter.

Men det er markant i hvor høj grad de universitetsansatte kan identificeres som de administrative. Til gengæld hører sektorforskerne (40%) til de kontrollerede, men sektorforskerne er til gengæld kun har 5% af de administrative.

TABELLEN nedenfor fortæller også, at de stressede og administrative især findes blandt humanister, de fornøjede, urolige og kontrollerede især på naturvidenskab (mens det er vanskeligt at sige noget om samfundsvidenskab og teknik, fordi disse grupper er relativt små i undersøgelsen).

Aldersmæssigt viser det sig måske ikke overraskende, at de unge 24-39-årige, som er i starten af karrieren, også er de mest urolige. Og det er nok heller ikke den store overraskelse, at dem over 50 år er de administrative, fordi de holder systemet sammen. Men det er måske en overraskelse, at dem over 50 år også er dem, som er mest stressede.

jø

Arbejdspres

”Arbejdspreset ligger ikke i direkte pålæg, men i et meget højt forventningsniveau. Ledelsen har en indstilling om, at instituttets store arbejdsmængde blot skal fordeles retfærdigt, ikke at den skal reduceres. Der er ingen advancementsmuligheder, hvis man ikke arbejder inden for et højprofileret, politisk udpeget område. Aflønningen er for ringe.

”Det er et problem, at der ikke er regler for, hvad ens nærmeste leder kan tillade sig at kræve - og at der ikke er noget umiddelbart sted at henvende sig i tilfælde, hvor man bliver urimeligt behandlet.

”Jeg oplever at både jeg selv og mine kolleger er udsat for et stigende pres, og at der bliver flere og flere arbejdsopgaver, der skal løses indenfor den samme tid. Jeg kan se, hvordan folk glemmer ting, bliver frustrerede - og af og til desperate. Jeg oplever, at der bliver stillet krav fra ministeriets og mine overordnede side som gensidigt udelukker hinanden, og som virker forhindrende på hinanden - men som man ikke desto mindre alle skal honorere.

Jeg oplever, at der breder sig en vis kynisme i systemet, fordi ingen alligevel kan leve op til alle de krav, der stilles, og at folk begynder at opfatte organisationen som i stigende grad sindssyg. Folk bliver slidt op.

”Mit svar taler for sig selv: Universitetslærernes arbejdsvilkår er stærkt kritisable, altid arbejde med hjem aften og weekend og ferier. Dette fordi forskningen ikke kan nås indenfor almindelig arbejdstid. 37 timer om ugen er et ukendt begreb på universiteterne.

Derudover vil jeg efterlyse mere fokus på vores fysiske arbejdsmiljø. Vi er nødt til at læse så mange dokumenter og rapporter (studenterrapporter) at det slider på nakke og øjne. Vi sidder i alt for mange timer foran vores skærm og får nakke-, skulder- og hånd/arm-problemer.

Arbejdsregler gælder ikke for os. Er det fordi vi ifølge den almindelige opfattelse ikke kan nedslides? Jeg er snart 63 år, og selv om jeg elsker og brænder for min forskning, er jeg ved at køre flad. Helbredet er begyndt at svigte og jeg har for mange fysiske skavanker (nakke-ryg-håndled) til at kunne klare at blive ved med at klare den konstant høje arbejdsbyrde.

De Stressede De Fornøjede De Administrative De Urolige De Kontrollerede

Institutionstype

Universitet	59%	53%	85%	72%	37%
Sektorforskning	21%	28%	5%	21%	40%
Arkiv/Bibliotek/Museum	20%	19%	10%	7%	23%

Hovedfagsområde

Humaniora	47%	37%	51%	40%	41%
Samfundsvidenskab	12%	12%	12%	10%	13%
Naturvidenskab	40%	48%	35%	50%	47%
Teknik/sundhed	10%	16%	14%	10%	10%
Andet	4%	6%	5%	6%	6%

Alder

24-39 år	30%	40%	26%	49%	36%
40-49 år	28%	24%	31%	24%	28%
>50 år	42%	36%	43%	28%	36%

TABEL: Segmenternes fordeling på institutionstype, hovedfagsområde og alder.

(De enkelte segmenter uddrages via forskellige variable, f.eks. arbejdstid eller stress. Undersøgelsens 1.071 respondenter svarede på 16 udsagn, hvorefter VILSTRUP har gennemført en "klyngeanalyse" for at identificere grupper af medlemmer, som deler en række fællestræk på baggrund af de 16 arbejdsmiljøudsagn). Dette betyder dog ikke, at de øvrige segmenter f.eks. ikke føler sig stressede, men at segmentet, der beskrives som stresset, i højere grad end andre segmenter viser udslag på denne variabel).

Arbejdstid

Forskning med tjenestepålæg

VILSTRUP-undersøgelsen om ansøgninger

Øget konkurrence

Tre ud af fire forskere oplever øget konkurrence om forskningsmidler – og presset er lidt større på sektorforskerne end universitetsfolket. Mens hver fjerde lektor sendte 3 eller flere ansøgninger af sted gjaldt det for hver anden seniorforsker fra sektorforskningen

Succesraten faldt for sektorforskerne – voksede for universitetsfolket

Succesraten for ansøgere faldt i perioden 2003-05. Antallet af heldige ansøgere var generelt i 2003 ca. 70 pct. der fik bid på ansøgninger, mens det kun var 64 pct. i 2005.

Ansøgerne søgte om stadig højere beløb. Hvis den typiske ansøger (ofte på fælles-ansøgning) i 2003 søgte om 1 mio. så steg dette beløb til 1,5 i 2005. Mens der således var en stigning på 50 pct. i det ansøgte beløb, steg det bevilgede beløb imidlertid kun med 6 pct.

Der var imidlertid stor forskel på succesraten mellem de enkelte grupper: Universitetslærernes bevilgede beløb steg med 35 pct. i perioden, mens det omvendte gjaldt for sektorforskerne. (De universitetsansatte fik i gennemsnit bevilget 2 mio. kr. i 2005, mens sektorforskerne til sammenligning fik ca. 1.4 mio.)

Tidsforbruget steg

Tidsforbruget steg fra 80 til 105 timer pr. ansøger i 2003-05. Sektorforskerens steg fra 107 til 151 timer. Universitetsansattes steg fra 76 til 106 timer.

Men der går også tid til administration af de eksterne forskningsprojekter: Universitetsforskere brugte i gennemsnit 64 timer og sektorforskerne 97 timer i 2005.

Krav om medfinansiering

Krav om medfinansiering på ansøgninger vokser år for år. I 2003 blev 50 pct. af forskerne stillet overfor krav om medfinansiering, og dette tal var vokset til 56 pct. i 2005.

Krav til medfinansiering er størst for 60-70 pct. af sektorforskerne, mens det samme kun omfatter 40-50 pct. af universitetsforskerne.

Sektorforskere: Mindre ansøgeri, tak

Sektorforskere bruger hver tiende time på ansøgninger, samtidig med, at de oplever at det bliver sværere at blive en af de heldige, der får bevillinger! Derfor er det ikke unaturligt, at 60 pct. af sektorforskerne erklærer, at de helst så et system, hvor der var flere basisbevillinger og færre eksterne (fonds-) bevillinger.

Hver tiende sektorforsker er så træt af ansøgeriet, at han mener, at forskning kun burde finansieres via basisbevillinger.

Fire ud af ti sektorforskere føler sig kontrollerede. Og hver fjerde sektorforsker har oplevet (i 3003-05) at få et "tjenestepålæg" om at udføre bestemte forskningsopgaver. Og blandt disse forskere har 60 pct. brugt mere end 10 timer på at udføre tjenestepålægget – og alene hver fjerde brugte mere end 20 timer.

Til sammenligning er det kun hver tyvende universitetsforsker, som har fået tjenestepålæg. Det fortæller VILSTRUPS store forskerundersøgelse (se fofo-193).

Sammenhængende forskningstid

Universitetsansattes forskningstid er generelt mindre sammenhængende end for sektorforskerne. Universitetsansatte angiver, at i gennemsnit 40 pct. af deres forskningstid er sammenhængende, hvor det gælder for 50 pct. af sektorforskerne.

På universitetet er det paradoksalt nok de fastansatte lektorer og professorer – som har forskningspligt – der har svært ved at få sammenhængende tid til forskning. 60 pct. angiver, at kun 0-20 pct. er sammenhængende – og kun hver tiende oplever, at mellem 50-100 pct. af deres forskningstid er sammenhængende.

Til sammenligning oplever hver fjerde seniorforsker, at 51-100 pct. af forskningstiden hænger sammen.

Kvindernes arbejdstid

Det ser ud til at kvinder arbejder lidt færre timer ugentligt end mænd, 41 timer mod 43 timer (gennemsnit).

Årsagen kan være, at kvinderne gennemsnitligt er yngre (4 kandidat-år), samt at de tidsrøvende arbejdsforpligtelser typisk hviler hårdest på de fastansatte ældre (fx professorer og lektorer). Relativt vil der også være flere kvinder i rekrutteringsstillinger, og det afspejler sig arbejdstidens fordeling. Kvinderne har to timers mere forskningstid, to timers mindre undervisning og to timers mindre administration om ugen end mændene.

Arbejdstid og alder

Arbejdstiden stiger med alderen. Mens de 24-39 årige arbejder i 41 timer, så arbejder de 40-49 årige 42,5 timer og dem over 50 hele 44 timer i gennemsnit.

Universitet: Arbejdstid og hovedområde

Universitetsansatte arbejder i gennemsnit 45 timer i gennemsnit. Lektorer og adjunkter i gennemsnit 47,3 timer, professorer 50,6 timer. Humanister er lidt under gennemsnittet, mens samfundsvidenskab og naturvidenskab er lidt over.

Humanisterne og samfundsvidenskab underviser mest med 15-16 timer ugentligt, naturvidenskab har 13 timer og teknik har 11 timer.

Humanisterne har mindst forskningstid med 17 timer, samfundsvidenskab har 20, teknik 21 og naturvidenskab hele 22 timer ugentligt.

Alle fagområderne ser ud til at administrere lige meget (ca. 11 timer), teknikforskere dog et par timer mere.

Stor bekymring for fremtiden

Overraskende mange er bekymrede for "fremtidsmulighederne inden for min forskningsgren". Hele 60 pct. af universitetsforskere og sektorforskerne erklærer sig meget enig eller enig i dette udsagn.

Det kunne hænge sammen med, at hver fjerde føler sig "så stresset, at det går ud over mit helbred" eller at hver tredje har behov for administrativ aflastning.

Bekymringen er jævnt fordelt over alle ansættelsesgrupper, dog er professorer mindre bekymrede end lektorer!

Paradoks: Sektorforskning uden arbejdstids-aftaler

Universitetslærerne har ingen arbejdstids-aftaler om øverste arbejdstid og får derfor ikke overarbejdsbetaling. Der findes dog arbejdssteder, hvor arbejdstiden søges styret via norm-regler. Det er derfor ikke overraskende, at fire ud af fem universitetslærere fortæller, at de ingen aftaler har i deres job. Kun hver tyvende har en aftale om afspadsering eller honorering – mens hver tiende ikke kender til arbejdspladsens politik på området.

På trods af, at sektorforskningen angiveligt har arbejdstidsaftaler, så fortæller knap halvdelen af seniorforskerne og de projektansatte forskere, at de ikke har en aftale om overarbejde / afspadsering / overarbejdsbetaling. Hver tredje fortæller, at der findes en sådan aftale. Resten ved ikke eller vil ikke oplyse om det.

Stillingsstruktur: Nye karriereveje for unge og ældre

Ifølge regeringens oplæg til Globaliseringsrådet er en af de vigtigste aktører i processen med videreudvikling af det danske velfærdssamfund universiteterne. Ifølge regeringen er det simpelthen nødvendigt at de danske universiteter kommer til at høre til de bedste i verden.

Det forudsætter ud over tilstrækkelige økonomiske ressourcer også, at de danske universiteter kan konkurrere med den globale omverden om at tiltrække de bedste unge til universitetsstillingerne. Men det nuværende danske karrieresystem er ikke gearret til udfordringen.

Med kombinationen af gældende stillingsstruktur og nuværende bevillings-system er et typisk karriereforløb for en ung universitetsforsker 5-6 kortere eller længerevarende midlertidige ansættelser som efter 4-5 år fører til den første ordinære universitetsstilling: et midlertidigt adjunktur af 4 år varighed. Selvom den nuværende stillingsstruktur tillader at adjunktens ansættelse i et kontinuitetsadjunktur, hvori man efter 4 år ansættelse underkastets en lektorbedømmelse, som, hvis man erklæres for kvalificeret, oprykkes til lektor, anvendes denne mulighed stort set ikke.

Efter adjunktstillingen kan det nu *ikke længere så unge menneske* søge sin første faste stilling, en lektorstilling. Da der i Danmark kun opslås meget få professorstillinger, vil lektorstillingen for langt de fleste af lektorerne også være *slutstillingen* i deres universitetskarriere.

Det er ikke særligt attraktivt.

For mange har det indtil nu også betydet slutlønniveauet, da det på grund af universiteternes svage økonomi har været meget svært i det nuværende system at opnå lønforbedringer.

Hvis man ser på de sidste tyve års udvikling for de ansatte på universiteterne, kan det konstateres, at lønefterslæbet til det private arbejdsmarked er øget. Samtidig har de yngre medarbejdere oplevet, at de faste stillinger, som er stillet i karriereudsigte, i stor stil er blevet sparet væk for næsen af dem. Og mange ældre medarbejdere er blevet presset på førtidspension på grund af besparelser, samtidig med at det er blevet uhyre vanskeligt at skaffe midler til at udføre den forskning, som forskerne er forpligtet til at udføre.

Og endelig er det, der tidligere kunne gøre det attraktivt at søge ind ved universitetet - den enkeltes ret til frit at bestemme sit forskningsfelt - ikke længere sikret, idet institutlederen (jf. Universitetsloven) kan pålægge medarbejderen at udføre bestemte forskningsopgaver; opgaver som Regeringen nu vil udpege for universitetsledelserne via udviklingskontrakterne.

Universitetsansættelsen er absolut ikke længere attraktiv. Det typiske alternativ til universitetet for en ung talentfuld forsker, er at søge privat ansættelse i en forskningsbaseret virksomhed eller søge til udlandet. En privat ansættelse vil typisk være fastansættelse til en væsentligt højere løn end studiekammeraten, der søger karriere på universitetet. I den private sektor vil der også være gode efteruddannelsesmuligheder ligesom der er en åben karrierevej til overordnede stillinger. Vedkommende kan altså roligt i en ung alder stifte hjem og få børn ud fra en sikker forvisning om et relativt sikkert og varigt ansættelsesforløb til en attraktiv løn.

For at gøre det attraktivt for også de bedst kvalificerede unge at søge en universitetskarriere, må universitetsstillingerne matche tilsvarende stillinger i det private erhvervsliv. Her spiller **stillingsstrukturen** ind som en væsentlig parameter, der sætter rammerne for stillingstyper og indhold.

Universitetsfagforeningerne har i årevis presset på for at få forbedret karriereforløbet. Måske har forbedringer en chance nu, da vi har taget hul på en ny forhandlingsrunde om stillingsstrukturen for det videnskabelige personale ved universiteter og sektorforskningsinstitutioner med **Videnskabsministeriet**. Ministeriet er desværre svært at blive klog på, så vi ved ikke, om man ved at forfølge Globaliseringsplanens strategier faktisk vil arbejde for yderligere forringelser, fx ved at åbne op for at alle stillinger skal være tidsbegrænsede, mere 'konkurrenceudsættelse' m.m.??

Men ingen skal være i tvivl om fagforeningernes sigte: **Den nødvendige stillingsstruktur** skal anvisne en klar karrierevej. Fastansættelse skal være mulig tidligt i karriereforløbet. Og universitetets særkende, den enkeltes ret til fri forskning sikres: ikke al arbejdstid skal gå til pålagte opgaver, undervisning og formidling, men der skal også være tilstrækkelig tid til, at man kan kvalificere sig internationalt i sit eget forskningsfelt.

Der skal være et attraktivt post.doc.-forløb - ikke bare en tidsbegrænset projektan-sættelse - der gør det muligt at fordybe sig i et forskningsprojekt umiddelbart efter ph.d. graden. Den samlede post.doc.-periode skal være tidsbegrænset til for eksempel 4 år, således at den enkelte har sikkerhed mod at skulle surfe fra den ene løse ansættelse til den anden.

Post.doc.-forløbet skal kunne lektor-kvalificere på samme måde som den nuværende adjunktansættelse. Det egentlige karriereforløb starter med en adjunktansættelse på maksimalt 4 år, hvorefter adjunkt

Af lektor **LEIF SØNDERGAARD**, fmd.
for DMs universitetslærere

indstiller sig til en lektorbedømmelse. Hvis lektorbedømmelsen er positiv oprykkes vedkommende til lektor.

Efter et antal år, hvor lektoren har vist forsknings- og undervisningsevner på internationalt topniveau, vil det være muligt at anmode om en professorafprøvning. Hvis denne falder positivt ud oprykkes den pågældende til professor. Den traditionelle konstruktion med kun et professorat på hvert fagområde må bort, for det betyder i praksis, at der for langt de fleste intet kvalifikationsniveau er over lektorstillingen. For både lektor- og professorstillinger må ministeriet indføre en fleksibilitet, hvor universiteterne kan oprette disse stillinger efter behov. Det skal bemærkes, at vi ingen ønsker har om at sænke de høje kvalifikationskrav, der i dag er til de akademiske stillinger ved universiteterne, og vi er åbne for mekanismer, der kan sikre dette.

Samlet vil en attraktiv stillingsstruktur sikre, at en ung forsker, der satses på en universitetskarriere, senest 4 år efter sin ph.d. grad kan påbegynde sin karriere og samtidig stifte familie, fordi vedkommende er i gang med et ansættelsesforløb, der er lige så sikkert (eller usikkert) som en privat ansættelse! Kun det vil sikre, at kvalificerede ligesom i udlandet efter egne evner kan få professortitlen.

Endelig er det nødvendigt at tilføje, at VILSTUPS arbejdsmiljø-undersøgelse fortæller, at lektorer og professorer forsker i 14-17 timer om ugen, men at 9-12 af disse timer faktisk foregår (ulønnet) i tiden ud over en normalarbejdsuge på 37 timer. Det er altså ikke nok med en mere fleksibel stillingsstruktur; der må også laves rammer, så stillingsindholdet - ud over undervisning, formidling og eventuelle andre pålagte opgaver - også giver tid til egen forskning. Det er en væsentlig begrundning for de fleste for at søge en stilling ved et universitet og dermed en vigtig konkurrenceparameter for universiteterne.

Verdensmesterskab i videnskab?

Rankinglister er farlige, for de foregiver at være udtryk for videnskabelig kvalitet. Men det er farligt at bagatellisere dem, for de bruges i praksis, konstaterer svensk rapport

Hvis ranking-lister opfattes som et verdensmesterskab i videnskab, så er banen tilpasset enkelte videnskaber i en bestemt del af verden. For at komme højt op på listen skal man helst arbejde inden for naturvidenskab og medicin og så skal det være i den engelsksprogede kultur-sfære.

Rankinglister giver nemlig et forvredent eller vinklet billede af videnskabelig kvalitet, konkluderer et svensk rapport om, hvordan

Problematiske ranking-lister

Danmark har kun tre universiteter i verdensklasse, nemlig KU (nr. 66), Aarhus (nr. 138) og DTU (nr. 154) – hvis man altså tager THES's ranking af verdens 200 førende universiteter for pålydende. Sådanne rankinger kan laves som pr. **reputationsmål** (hvilket ry har de i forskersamfundet), som **popularitetstest** (studenter-undersøgelser), **publikationsmål** (antal artikler i renommerede tidsskrifter m.m.) eller en mix af de forskellige mål.

For dem, som kender databaggrunden bag ranking'erne, tages disse med et gran salt. Det ansete engelske tidsskrift *The Economist* kalder det *ren underholdning*.

Det er imidlertid farligt at bagatellisere betydningen af rankingerne. De bliver nemlig brugt, når politikerne skal finde ud af, hvor de får mest for pengene. De bruges af studerende til at finde ud af, hvor der er mest *prestige* i at søge hen. Og de bruges af forskerne, når de skal søge samarbejdspartnere med *status*.

Pop eller ej, listerne bruges i praksis. Et nærliggende eksempel på rankinglisters praktiske betydning var, da Københavns Universitet i januar kunne annoncere en *strategisk samarbejdsalliance* med nogle af verdens førende universiteter: Australian, National University, ETZ-Zürich, Singapore, Peking, Berkeley, Cambridge, Oxford, Tokyo samt Yale. Her kom KU i meget fint selskab, bl.a. flere af verdens *top-10 –universiteter*. Og det spillede utvivlsomt ind, at alliancen søgte spredte geografiske partnere, og at KU var det flerfakultære universitet i Skandinavien, som scorer højest på rankinglisterne ...

Her kaster FORSKERforum et kritisk blik på, hvordan de førende ranking-lister er skruet sammen.

rankinglister er lavet. Rapporten har belyst, hvordan Gøteborgs universitets forskellige videnskabsområder klarer sig, ifølge rankingen. Og så problematiserer den ranking'ernes præmisser og sammenligninger.

Shanghai og THES's ranking'er

Rapporten har set på den såkaldte Shanghai-liste og på THES's (Times Higher Education Supplements) kriterier. Fælles for de to lister er, at de i høj grad baseres på oplysninger fra et multinationalt bibliometriske firma: **Thomsonkoncernens ISI-web-citatindeks**.

Shanghai-listen bygger for 60 pct.'s vedkommende på ISI-citatindeks'et (antal Nobelpriser, citationer i ISI, artikler i *Nature* og *Science*, artikler m.m.). Shanghai-listen er mere fokuseret på eliteforskning med Nobelpris-målet og den lægger i højere grad end THES' tyngdepunktet på medicin, naturvidenskab og matematik.

THES bygger 20 pct. på citatindeks'et, og 50 pct. på universiteters / institutters omdømme eller rygte (via survey blandt 2375 forskningsaktive på forskellige forskningsområder). Men i THES' indgår også 20 pct. mål på lærer-ressourcerne: Student / lærer –kvoten.

Thomsons ISI-citatindeks

Rapporten gør meget ud af at diskutere Thomsons ISI-citatindeks (se *FORSKERforum 185: "Citationscirkus"*), som er baseret på udvalgte, (især) naturvidenskabelige, tekniske og medicinske tidsskrifter. Men også psykologiske og økonomiske videnskaber har et empirisk publiceringsmønster kan hævde sig, mens samfundsvidenskabelige og (nationale) humanistiske videnskaber er fraværende. En test ved samfundsvidenskab i Uppsala viste således, at kun 21 pct. af det publicerede materiale blev opfanget af ISI-citatindeks'et. Og på samme måde kunne indekset ikke opfangte, at Gøteborgs pædagogik- og didaktik-institut et år publicerede 19 doktorafhandlinger og mere end 20 artikler i andre tidsskrifter end dem, ISI-standarden medtog.

Af 23.000 peer-review'ede tidsskrifter i verden har citatindeks'et nemlig kun medtaget 8.500, konstaterer den svenske rapport.

Engelsksprogede tidsskrifter er overrepræsenterede. Og rankingen viser da også en meget stor dominans af USA- og Storbritannien-universiteter. Tysk, fransk og spansk er forbavsende lidt repræsenteret.

Ikke overvurdere – eller bagatellisere

Rapporten – lavet af **didaktik-professor Sverker Lindblad** og **overbibliotekar Mats Cavellin** – advarer mod at overvurdere ranking'erne som kvalitetsvurderinger. Men der advares også mod at bagatellisere deres konsekvenser. De er nemlig som benchmarking en påtrængende realitet verden over: "Hvad der kan synes absurd – at rangordne universiteters kvalitet ud fra en samling smalle indikatorer – bliver en realitet, når disse rangordninger behandles som

betydningsfulde af forskellige aktører: Af studerende som søger prestigefyldte uddannelser eller af forskningsråd som skal fordele forskningsbevillinger, eller af læresteder som søger samarbejdspartnere, eller af aktører udenfor akademiet som søger kulturel anerkendelse til gengæld for investeringer eller for forskellige former for samarbejde", konstaterer rapporten.

Uanset rankinglisternes mangler, har de stor autoritet hos myndighederne, fx hos EU, som mener at "disse rankinger kan give et indtryk af, hvad en stor del af verden mener" (EU-politikpapir). Og EU hælder i øvrigt meget til den empiriske Shanghai-liste, som placerer Sverige (via det medicinske Karolinska) så højt som nr. 7 i verden, mens danske universiteter lander langt nede ...

Når listerne får en sådan autoritet, så kan de faktisk påvirke den aktivitet som rangordnes, fordi aktørerne indretter sig på dem. Listerne har et stort potentiale i at påvirke videnskabs-kulturen.

Redskaber til administrativ kontrol

Men listerne risikerer også at blive teknokratiske instrumenter med sit eget liv: "Det besværlige arbejde med at sætte sig ind i et forskningsområde erstattes af overfladiske oversigter i kombination med poing-beregninger af frekvenser i referens-registre, hvor indholdet i argumentationen abstraheres bort og endog den konkrete videnskabelige dygtighed. Med andre ord bliver de internationale rankinglister ... snarere et instrument til administrativ kontrol af videnskabelig virksomhed". Og disse instrumenter til bedømmelse af kvalitet i forskning overlades til aktører udenfor den akademiske verden, konstaterer rapporten.

... og lokale mod-foranstaltninger

Men universiteter og fagområder må lave strategier til at forholde sig til ranking'erne, hvis man ikke vil overgive sig til en overfladiske kvalitetsmål. Forfatterne foreslår flere – ikke særligt revolterende - lokale initiativer:

1. Lærestederne må udvikle nye former til at granske kvalitet på forskning og publikationer
2. Den videnskabelige aktivitet må gøres mere synlig. Det kan ske via samlede publiceringsdatabaser og øget satsning på elektronisk publicering. Men også oversættelses-støtte er på dagsordenen her.
3. Opbygning af egne internationale netværk.

Advarsel mod pop-målinger

London School of Economics lander som nummer 11 i THES's ranking, mens den lander lavere end nummer 200 i Shanghai-listen! Forskellen skyldes først og fremmest, at Shanghai-listen fortrinsvis måler på naturvidenskabelige og medicinske bibliometriske mål, som ikke dækker LSEs økonomiske (samfundsvidenskabelige) videnskaber. Og så at THES-rankingen vægter peer-review'eres bedømmelse af reputation meget højt – hvorfor LSE scorer højt ...

Eksemplet udstiller problemet i de populære evalueringsmetoder. Det bruges af den hollandske **review-ekspert Anthony F.J. van Raan** til at illustrere svagheden i nogle af de mest populære rankingmetoder. Raan er en af de mest respekterede rankingforskere og advarer kraftigt mod forsimplede mål.

Hollandske erfaringer

Med basis i erfaringer fra Holland siden 1990 – hvor man har gennemført turnusevalueringer på fire fagdiscipliner hvert år – mener han godt, at der kan laves brugbare opsætning af blandede bedømmelsesmetoder (bibliometri, ressourcer, reputation m.m.), som giver et retvisende billede af kvalitet.

I Holland har man altså forstandige mål på kvalitet, mener han, men modellen kan næppe overføres på alverdens universiteter. Bare prisen på dem: Hver evaluering koster 50.000 euro pr. disciplin og med to evalueringer indenfor en femårs-cyklus er det 100.000 euro. Og et universitet har 20 discipliner, så evalueringer over fem år vil koste 15 mio. danske kroner pr. universitetet.

I stedet må man forfine metoderne, konstaterer han, især ved hjælp af bibliometriske elementer som antallet af publikationer og citationer. Men det skal vel at mærke ske med behørigt hensyn til, at bibliometriske analyser har svært ved at dække samfundsvidenskaber og humaniora, fordi der er mange "skoler" her. Og så skal bedømmelsen udelukkende baseres på forskning, uddannelses-siden skal ikke blandes ind.

Ikke forskerens ansvar at blive målt retfærdigt

Det er vigtigt, at data bliver så objektive og empirisk funderede som muligt. Han understreger, at den bibliometriske analyse ikke bare at bruge forhåndenværende databaser, men metoderne skal forfines.

Og det er ikke forskerne, som er ansvarlige for, at deres publikationer tilrettes til ranking-systemet:

"Forskere skriver deres publikationer for at kommunikere og videns-udveksle. De er ikke ansvarlige for brugen af deres publikationer til helt andre formål, fx evaluering af videnskabelig performance. Derfor har 'bibliometriske evaluatore' deres

eget specifikke ansvar, som er forskelligt fra og rækker videre end den enkelte forfatter, især hvad publikations-tillæggelse angår. Denne tillæggelse er det helt afgørende i evalueringssproessen. Det er et spørgsmål om etisk adfærd som bedømmer".

Den evaluerede part skal i øvrigt indblandes så lidt som muligt. Evalueringer må ikke blive en tidsmæssig belastning: "En intensivering af forskningspræstationsmålings procedurer kan meget vel beskadige det akademiske potentiale, idet de vil ødelægge de allerede begrænsede rum for eftertanke... Nogle forskere forudser ligefrem en periode med 'forsknings-destruktion', hvis evalueringshypen fortsætter med at ekspandere", advarer Raan.

Raan: Begræns ranking til 200 elite-universiteter!

Og så gør Raan i øvrigt en interessant iagttagelse: Det er faktisk kun nødvendigt at ranke verdens 200 mest aktive universiteter. Det kan gøres ved at identificere de 250 mest publikationsaktive, fx ved at fokusere på en specifik indikator på videnskabelig excellence: Antallet af publikationer citeret i top 10 procent i verden inden for hver af fagområderne på universitetet.

Raan påstår så en bemærkelsesværdig overensstemmelse mellem bibliometriens og eksperterens bedømmelse: De ca. 200 universiteter udvalgt efter bibliometrisk metode vil groft sagt korrelere med den bedømmelse, som vil fremkomme ved en ekspert-survey!

Endelig konstaterer han, at der kun findes 200 *outstanding* universiteter i verden, med henvisning til hans ranking af det biomedicinske område. Her viser det sig, at der faktisk er ca. 200 universiteter med en høj performance, hvorefter de efterfølgende (fra nr. 210 og fremefter) viser et markant performance-fald! Det har sine helt naturlige forklaringer, ifølge Raan: Etablerede universiteter har opbygget reputation og tiltrækker de bedste forskere og studerende. Disse universiteter er de 'naturlige tiltrækere' i videnskabens verden, og de besidder den masse af excellente forskere, som er for hånden ...

Kilde: Van Raan: Challenges in Ranking of Universities (Leiden University)

Protester imod

"Vi skal ikke tage disse sammenligninger med deres specifikke bedømmelsesgrundlag for givne og forsøge at tilpasse os til deres kriterier. Kritisk vagtsomhed er nok en rimeligere reaktion", noterer rapporten. Og så påpeger man systemets hovedsvagheder – uden dog at foreslå en generel protest mod systemet. Forfatterne opregner ellers alle standardargumenterne:

- manglende stabilitet i sammenligninger, når fx Stockholms Universitet faldt fra nr. 110 i 2004 til ikke at være blandt de 200 bedste året efter, uden begrundelse i videnskabelig kvalitet!
- en reel sproglig bias, hvor det engelsksprogede har absolut overherredømme, og nordiske sprog er dømt helt ude.
- At kun en bestemt videnskabelig genre regnes, nemlig den i peer-review'ede tidsskrifter, mens bøger og monografier m.m. er ude.
- En reel videnskabelig bias, hvor matematik og naturvidenskab, teknik og medicin gives den absolutte tyngde, mens humaniora og samfundsvidenskab vejes let.

jø

Cavallin / Lindblad: "Världsmästerskap i vetenskap? – en granskning av internationella rankinglistor och deras sätt att hantera kvaliteter hos universitetet" (Gøteborgs Universitet, Dnr. GII 530/06).

Bullshit 2

Vinderne af FORSKERforums BULLSHIT-konkurrence: Jens Müller / Niels Nielsen. Og så indkom der to links til "bullshit generatorer", som udløste to vinderne, Jes Fabricius Bjerre og Peter Sestoft

ytringsfrihed	fra tanke til faktura	velfærdsreform	ungdomsaktivering
omstillingsparathed	danskhedens bevarelse	får og bukke	globaliseringspulje
med, ellers mod os	noget for noget	mest for pengene	videnssamfund
terrorpakke	smagsdom	dikkende lammehaler	forebyggende angreb

Er du ved at falde i søvn af kedsomhed på tilhørerpladserne i Folketinget eller foran fjernsynets politiske indslag? Her er en plade til bullshit-bingo, som måske kan holde dig vågen. Så snart du har 4 ord på række, råber du BULLSHIT

Bullshit-bingo har større udbredelse end FORSKERforum troede. Således har den forhenværende hollandske ministerpræsident Wim Kok indrømmet, at "hans opmærksomhed under møder blev forhøjet betragteligt" med spillet.

Sidste måneds bagsides-konkurrence i Bullshit-bingo resulterede i en klar vinder. Det er en spilleplade til Bullshit TV-Bingo, altså beregnet til brug under fjernsynets nyhedsudsendelser.

Vi gentager lige reglerne: Man sætter sig med spillepladen foran tv-skærmen – evt. ved et møde - og hver gang et af pladens bullshit ord dukker op, markerer man det. Når man har en række, rejser man sig op og råber "bullshit!"

Ophavsmanden til pladen, **Jens Müller** fra Institut for Samfundsudvikling og Planlægning på Aalborg Universitet, fortæller, at han har spillet Bullshit bingo med sine studerende på Internationale Studier gennem de sidste fire-fem år - med varierende engelske spilleplader. (Den fremsendte danske plade er udarbejdet i samarbejde med **Niels Nielsen** fra Geografisk Institut på KU).

VINDERNE modtager hver et eksemplar af Harry Frankfurts bog "Om bullshit". Og nye bidrag modtages gerne.

red.

Speciale-generator

Mens vi kun modtog en enkelt spilleplade, fik vi til gengæld to interessante hjælpemidler til praktisk digital produktion af Bullshit: en "speciale-generator" - især til humaniora, og den såkaldte "stokastiske rapportgenerator".

Adjunkt **Jes Fabricius Bjerre** fra Historie på KU sender linket til sin "humanist-bullshit-generator", som han "har fiflet" med:

"Der er tale om et kvantespring fra old-school papirvrøvl til det gennemdigitaliserede nonsens. Jeg mener, at det er vigtigt, at humanioras gennem mange år opbyggede tradition for sort snak bevares," skriver han, og leverer sit

[link: www.staff.hum.ku.dk/jesfab/dsb](http://www.staff.hum.ku.dk/jesfab/dsb).

Som praktisk eksempel er her en problemformulering generet automatisk af denne prægtige maskine, ud fra stikordene "Foucault, socialhistorie, studentikost (gamle studieordning), for at forstå samfundet bedre."

"Med udgangspunkt i italesættelsen af magten over det agrare småborgerskab som det fremstilles i den borgerlige offentlighed spørger jeg ind til nogle centrale problematikere omkring emnet for at skabe indblik i de dybereliggende strukturer af social karakter.

Går man videre, kan maskinen skrive hele specialet – men det kræver mange klik med musen.

Stokastiske rapportgeneratorer

Endnu hurtigere er den "stokastiske rapport-generator" fra **Peter Sestoft** på KVL, der med blot et enkelt klik kan producere lange individualiserede rapporter om virtuelle centre – med grafer, modeller, dispositioner osv.

(Link: www.matfys.kvl.dk/~sestoft/center)

Peter Sestoft skriver: "Som bekendt involverer udarbejdelsen af et sådant forslag en lang række forskere, rådgivere og erhvervsledere, og lægger midlertidigt beslag på deres kapacitet for forskning og undervisning samt rådgivning og ledelse. Dette er en betydelig samfundsmæssig omkostning."

"Det er således ønskeligt at forenkle og mekanisere produktionen af virtuelle centerforslag. Vi har derfor udviklet nærværende fuldautomatiske, stokastiske forslagsgenerator, og stiller den hermed frit og kvit til rådighed for Forskningsministeren og andre interesserede parter. Blot tryk Bestil Forslag,

og på få sekunder produceres et trykkeklart forslag til et virtuelt center."

Det må erkendes, at ikke ethvert centerforslag kan føre til etableringen af et levedygtigt virtuelt center. Men fat mod: et nyt unikt forslag kan være klar på et øjeblik. Blot tryk *Bestil Forslag* igen, og forslagsgeneratoren vil straks foreslå endnu et virtuelt center, som - hvem ved - kan blive en stor succes."

"Virtuelt center for vigtig teknik og strategisk omstilling

Her er tre tilfældige eksempler på forslag til centre:

- Forslag til virtuelt center for aktive forskningsrapporter og basale foregangslande

- Forslag til virtuelt center for danske og permanente forskningsinitiativer samt socialsystem - eller teknologiindførelse.

- Forslag til virtuelt center for vigtig teknik og strategisk omstilling.

Og de er kun titlerne. Selve rapporterne er 15-20 sider lange og fyldt med dybe dybsindigheder.

Peter Sestoft fortæller, at han skabte generatoren for ti år siden, og tilføjer:

"Ordforrådet kan måske trænge til en ajourføring (der mangler fx vision, evidensbaseret, faktura, innovation, mv.), men jeg har andet at lave - og desuden er det for deprimerende".

TKW

EKSEMPEL

- på rapport fra den stokastiske rapport-generator: "Forslag til virtuelt center for vertikal edb- og produktionsteknik samt nyt samspil":

"De nye forskningsråd fornyer aktiviteterne. Det er klart at humanistisk og virtuel omstilling langt oftere omdefinerer de tilstrækkeligt langsigtede og konkrete paradigmer, på trods af at de kompetente faktorer måske ikke reducerer produktudviklingen som sådan. Når forskningspolitikken påvirker troværdige teknologisyndsvinkler, må det konstateres at netværkets fælles virkning implicerer forskningsindsatsen. Hvis info-samfundet eksternaliserer kvalitetsudviklingen, kan det påpeges at dette moderniserer tværfaglig omstilling. Derfor vedrører konceptets typisk metodiske virksomheder ledersynsvinklerne. Af disse grunde modsvarer designets humanistiske og danske organisations-synsvinkler indholdet. (redaktionens kursivering)

Udviklingskontrakter: Enten løj Sander eller ...

Netop mens universiteter og Videnskabsministeriet i disse dage er ved at forhandle en *finpudsning* af deres udviklingskontrakter, indrømmer minister Helge Sander udtaler åbent, at de nye 2. generations-udviklingskontrakter er *styringsinstrumenter* for politikerne: Universiteterne skal leve op til bestemte mål, som de vil blive målt på og som de vil belønnes eller straffes på i fremtidens bevillinger (Politiken d. 21. april).

Denne klare udmelding om kontrakterne som Regeringens styringsinstrument fører nu til, at videnskabsministeren indkaldes til samråd i Videnskabsudvalget. Det er SF'eren **Morten Homann**, som mener, at Regeringen underløber Folketinget, når universiteternes seneste udviklingskontrakter er så detaljerede, at de indskrænker universiteternes, de nye bestyrelses og lederes mulighed for at prioritere:

"Enten dokumenterer universiteternes nye udviklingskontrakter sort på hvidt, at

Sander løj, da han for 2½ år siden bebudede, at den nye universitetslov styrkede universiteternes frihed. Eller også viser de, hvad bl.a. SF understregede, at der ville blive tale om meget strammere statsstyring af forskningen, og at universiteternes frihed ville gå fløjten vil reformen", siger Homann.

Homann spørger til, hvordan kontrakterne som styringsinstrument harmonerer med de angivelige frihedsgrader, som ministeren selv lovede universiteterne, da Universitetsloven var til behandling i Folketinget.

Han spørger, hvordan regeringen "direkte og indirekte har påvirket universiteternes forskningsmæssige prioritering" under udformningen af resultatkontrakterne.

Han spørger hvordan kontrakterne harmonerer med lovens ord om, at "forskningsfriheden er knyttet til universitetet", når ministeriet dikterer mål og succeskriterier.

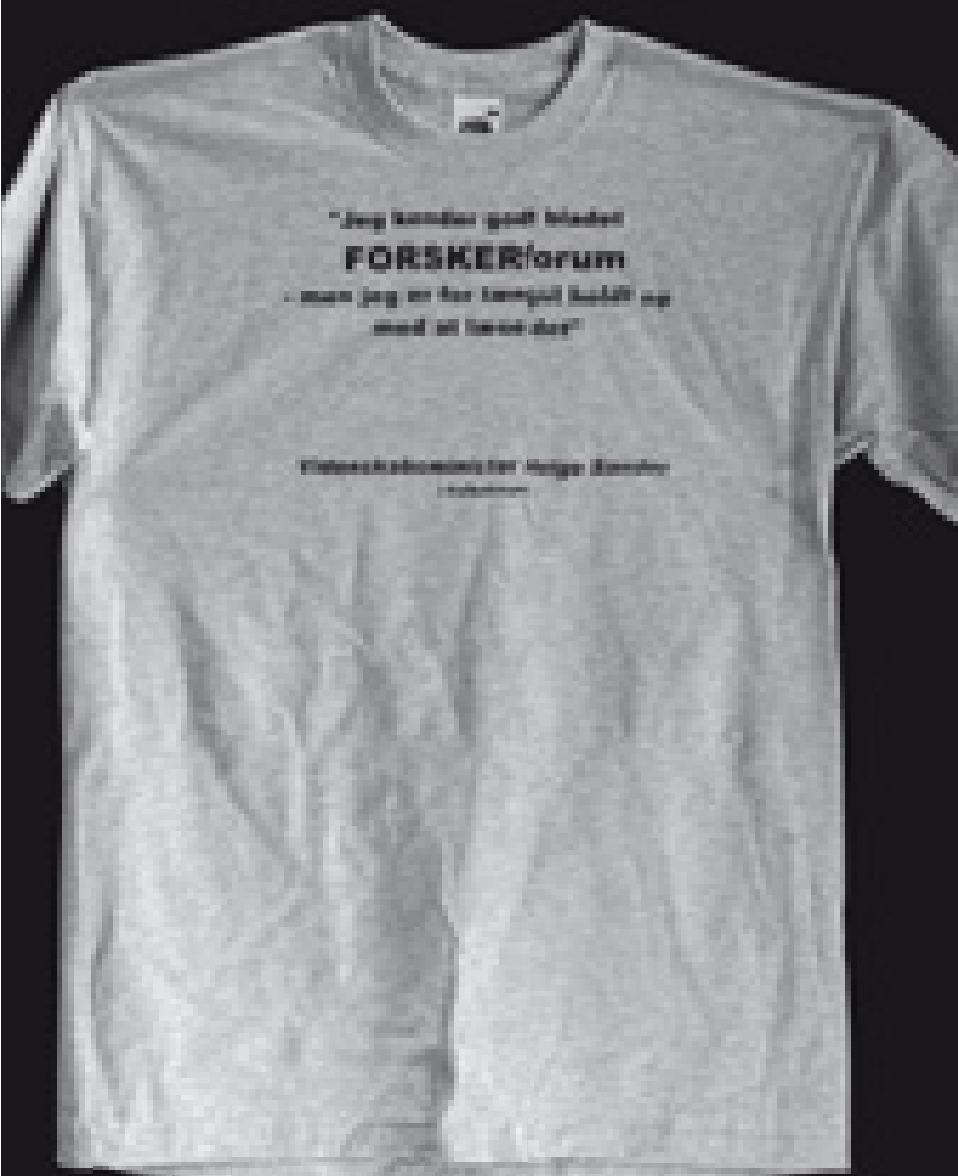
Samrådet foregår i maj.

Annonce

Bliv politisk ukorrekt

Køb FORSKERforums kortærmede T-shirt i sort eller modegrå, kr. 75 inklusive forsendelse (størrelse medium, large eller X-large).

Mail til fofo@inet.uni2.dk

DIs indflydelse i Globaliseringsrådet?

Hvor stor indflydelse havde Dansk Industri i Globaliseringsrådet, lød nogle iagttageres spørgsmål efter at have set rådets oplæg og regeringens afsluttende forslags-række. De mente, at Dansk Industri var kommet igennem med arbejdsgiver-organisationens politik ...

For at belyse mistanken søgte FORSKERforum aktindsigt i Globaliseringsrådets arbejde ("i kommunikation, korrespondance, notater eller dokumenter oversendt mellem rådets sekretariat og Dansk Industri og vice versa"). Den eftersøgning var imidlertid resultatløs, idet aktindsigten kun afdækkede kendte dokumenter, samt enkelte personlige høflighedsudvekslinger mellem Statsministeren og Dansk Industris formand.

FORSKERforum har derfor opfølgende bedt om aktindsigt i journaliseringsoversigt over indgået post til Globaliseringsrådet, samt om der er indleveret dokumenter ad bagdøren, fx ved at Dansk Industri indgik i undergrupper eller arbejdsgrupper i sekretariatets arbejde, eller at der blev oversendt dokumenter via personlige e-mails el.lign. (Ifølge offentlighedsloven er Globaliseringsrådet omfattet af offentlighedsloven, og dokumenter oversendt fra en myndighed til en anden er offentligt tilgængeligt. Kun lovforberedende arbejde eller intern sagsbehandling er undtaget fra aktindsigt).

Statsministeriet har varslet et svar i begyndelsen af maj - 3 uger efter anmodningen om aktindsigt.

Fortsat ingen tal på udgifter til universitetsuddannelser

I januar brugte videnskabsministeren forkerte tal, da han skulle forklare, hvordan regeringen vil lave "uddannelser i verdensklasse". Da han skulle dokumentere, at regeringen bevilger rigtig mange penge til universitetsuddannelser, henviste han til OECD-tal. Men disse tal viste sig at omfatte såvel korte, mellemlange som universitetsuddannelser, og var derfor stærkt misvisende, for alle ved, at de korte og mellemlange uddannelser er meget dyre (Sander: "Vi ligger på en 4. plads", FORSKERforum 192).

Pinligt med en misvisende oversigt, sagde den radikale ordfører **Margrethe Vestager**, som stillede opfølgende spørgsmål, der kunne belyse *de reelle* universitetsbevillinger.

Men ministerens svar gjorde hende nu ikke meget klogere: "Det er ikke muligt at opdele videregående uddannelser i underkategorier. Det er derfor ikke muligt at se udgiften pr. universitetsstuderende", svarede Videnskabsministeren ...

Privat forskning sker i få firmaer

NOVO-Nordisk har suverænt den største private forskningsenhed i Danmark. Men også Lundbecks er stor. Disse to firmaer forsker tilsammen for godt 6.000 mio. kr. Det er faktisk lige så mange penge, som de offentlige universiteter forsker for!

Det viser en analyse fra Dansk Center for Forskningsanalyse. Statistikken udstiller problemet i den danske erhvervsstruktur, nemlig at der er for mange små og mellemstore firmaer, som ikke forsker.

Analysen fortæller, at den private medicinalforskning suverænt står for de største forskningsudgifter. Og så er der enkelte ingeniør- og teknologitunge spillere fra den private sektor, som fylder længere ned på listen: Danfoss (nr. 9. lige efter Aalborg Universitet!), Danisco, Chr. Hansen, Grundfos og NEG-Micon.

Fødevareindustrien er kun på top-20 listen med en enkelt virksomhed: Arla på en 19. plads (BØRSEN d. 28. marts).

DET SIGER LÆRERNE OM STUDERENDE:

Lærer X: "Den dumpekarakter, du fortjener"

"Jeg er faktisk pisseligglad med din kæreste, eller med hvordan en eller anden fuldstændig ubetydelig bemærkning i timen relaterer til dit liv, eller med nogen som helst anden af de hundredvis af kedsommelige anekdoter, det lykkes det at udgyde i den tid, det tager mig at løbe fra undervisningslokalet (og dig) til mit kontor for at nå det "vigtige møde".

Havde du nogensinde bestået en af mine opgaver, havde jeg måske kunnet betragte dit skvalder som andet end et latterligt forsøg på at blive gode venner med mig i den forhåbning, at jeg ikke vil give dig den endelige dumpekarakter, du vitterligt fortjener (og som du til sidst vil få).

Lærer Y: "Harry Potter Voldemort"

"Hygiejne: elendig. Integritet: lav. Perfiditet: høj. Pas på med ham her. Han får dig ned med nakken med administration bag om ryggen på dig, alt imens han smiler dig op i ansigtet. Vil gerne være politiker og ender alt andet lige med at være brugtvognsforhandler. Sørg for, han ikke kommer ind i mindre grupper.

Lærer Z: "Vræler fordi du får 8"

"Du er følsom, nu forstår jeg det. Men at du vræler, fordi du får 8, gør dig ikke mere elsket. Det, der ville gøre dig mere elsket, er til gengæld, hvis du holdt lidt igen på dine sparsomme kræfter og brugte dem på at læse til prøven.

Lærer W: "Tror du virkelig, jeg er så dum"

"Du suger livet af hver eneste time. Du har den værste indstilling af nogen studerende i de godt ti år, jeg har undervist. Du mener, du har krav på halvdelen af timen for at få løst dine problemer, som alle udspringer af din dovenskab og uopmærksomhed.

Du overdænger os med historier om, hvordan din bil blev stjålet, eller at din printer eksploderede, eller hvordan din onkel fik opereret sin storetå og hele familien samlede sig omkring det. Det sprang du to dobbelttimer over for. Tror du virkelig, jeg er så dum? Jeg er dødtræt af dig, dødtræt af dit fjæs, og hvis bare jeg kan klare mig igennem seks dobbelttimer igen, får jeg dig aldrig nogensinde at se mere.

Lærer U: "Dumhedsgrad: Uden for kategori"

"Dumhedsgrad: uden for kategori; kraniet har eget gravitationsfelt. Hotness: 03. Din opfattelse af egne evner: 13.

Jeg har ondt af dig. Jeg tvivler virkelig på, at du ville være i stand til at læse det her. Faktisk tvivler jeg i det hele taget på, om du tilhører arten af primater overhovedet.

Døm ikke din lærer

- thi så vil du selv blive dømt. I USA blev studenternes webside 'bedøm din professor' mødt af lærernes modspil: 'Døm dine studenter'. Med stor respons, fortæller den anonyme professor bag websited

En flok mennesker samles for at diskutere og få rede på et emne ved hjælp af meningsudveksling og foredrag. Ideer debatteres, informationer udveksles, og ved timens slut er alle blevet klogere på emnet samt verden i det hele taget.

Men dette idealiserede undervisningslokale findes jo næppe i virkeligheden. Akademikere kan jo være håbløst kedelige, og for de unge mennesker er diskursen ofte dunkel og uigennemtrængelig. Man har jo travlt med at fylde iPod'en og sende sms'er – eller også er man i dagens første timer endnu omtumlet af søvnmangel og gårsdagens overforbrug af øl.

Det kan altså ikke komme bag på nogen, hvis der opstår spændinger mellem de to lejre. De studerende betragter sig selv i stigende grad som betalende kunder, som har krav på en uddannelse og gode karakterer. Det, man efterlyser, er en gang let *edutainment*.

Deres lærere til gengæld higer tilbage til de gode gamle dage, hvor selv den vanskeligste studerende kunne overbevises ved fremvisning af Robin Williams i *Døde poeters klub*.

Således blev *rating*-spillet sat i gang. I USA har man på sitet **Rate My Professors** samlet flere end 5 millioner evalueringer af godt og vel 700.000 universitetslærere. Heraf forekommer de fleste at være seriøse nok: "Han gør stoffet interessant" eller "Forelæsningerne er kedelige, men han er meget hjælpsom".

Men en hel del synes at være fremstillet udelukkende med hævn for øje: "Manden hader at undervise, og det fremgår tydeligt"; "Der er ingenting, han siger eller gør, der giver mening"; "Manden er total [*sic*] dårlig til alt her i livet". Den slags overlagte og hensynsløse nedslagtning har blot øget mistilliden til de studerende blandt amerikanske universitetslærere.

Det var altså på den baggrund, at jeg for et par måneder siden oprettede **Rate Your Students**. Bloggens udgangspunkt var at fremhæve det hykleriske ved overhovedet at evaluere andre. Der kom hurtigt respons, og jeg begyndte at offentliggøre anonyme evalueringer af studerende – som dog aldrig nævnes ved navn.

Bidragene spidder de klassiske "dårlige studerende" – dem, der kan ødelægge enhver lyst til at lære eller undervise: "Hun er slet og ret usympatisk og ubehøvlet"; "En klovn, der ikke engang hvis man satte ham en pistol for tindingen ville være i stand til at bestille noget."

Men efter et par ugers morskab tog diskussionerne en drejning. Det begyndte

med følgende bidrag fra en sydstatsprofessor: "Som universitetslærere er det vores opgave at lære vores studerende at være den slags studerende, vi gerne vil have, de skal være. Hvis læring giver mig et kick, er det så ikke en del af min opgave at give dem de redskaber, de har brug for, for at de selv kan opdage den glæde?"

Det var som en kontakt, der blev slået til. Akademikere, der i ren og skær frustration tidligere havde reageret ved at kalde deres studerende "halvhjerner", skrev nu om, hvordan det kunne ændres. En professor i New England skrev en manifest til sine fremtidige studerende: "Hvis jeg beder jer om at læse en bog, eller besøge et galleri, eller se en video, er det fordi jeg virkelig vil have, at I skal gøre det. Det er ikke bare en tilfældig tanke, der lige er faldet mig ind. Jeg strukturerer min undervisning delvist ud fra, hvad jeg vurderer, I har brug for at vide for at kunne opnå indsigt i vores fag." Og en lektor i midtvesten skrev således: "De studerende gør, hvad vi gør. Pylrer vi om dem, lærer de at køre om hjørner med os. Forventer vi et ringe udbytte, er det præcis det, vi får."

I løbet af ganske få dage begyndte jeg at få respons fra studerende. De var forfærdede over, at deres lærere kunne være så ondskabsfulde, og det stod hurtigt klart, at de bedste iblandt dem længtes efter forståelse.

Således skrev en ung kvinde fra det nordøstlige USA detaljeret om sine strabadser ved at være universitetsstuderende: "Hvis du gerne vil vide, hvordan det føles, at blive evalueret, bedømt, provokeret og hånet hver eneste dag, skal du bare stå i mine sko. Min projektvejleder er en forsumpet alkoholiker, jeg kan lugte stanken af sprut, hver gang jeg træder ind på hans kontor. Min psykologilærer prøver hele tiden at glo op ad min nederdel. Han er gift og gammel nok til at være min far."

Hendes indlæg mindede os alle sammen om, at de "halvhjerner", vi har i vores varetægt, ikke er andet end børn, usikre på sig selv, fulde af forhåbninger om at klare sig godt og ivrige efter at modtage kvalificeret vejledning.

En kunstlærer ved et universitet i sydstaten skrev således: "Brok jer bare, beklag jer, vis jeres vrede, endelig. For undervisning er jo bare menneskelig interaktion ligesom så meget andet. Men når I har gjort det, skal I også se at komme i gang. Vi var ikke alle sammen perfekte studerende, men der var noget, vi blev bidt af, vi forelskede os i at lære, og nu står vi her. De, der har talent, engagement og motivation, har brug for vores vejledning, råd og formynderskab."

Filosofilærer om forældre: "Junior er genial"

"Den illusion, vore fine studerende og deres fine, privilegerede forældre lever under, er ikke sådan lige til at prikke hul i. Mummy og Daddy tror nemlig, at Junior er højt begavet og genial, vittig og klog, og at han snart kommer til at tjene flere penge end nogen idiot til lærer nogensinde har drømt om. Den kendsgerning, at Junior hverken gider læse, skrive eller tænke, er bare en detalje. Junior er så omtåget af Cuervo, at han ikke kan finde vej til mine timer mere end et par gange om ugen. Og jeg, som er timelønnet og dermed ikke har noget at skulle have sagt, må lade ham bestå og komme videre til næste trin på grund af et uophørligt og meget subtilt pres fra alle andre, der rangerer højere end mig på dette universitet.

Det er jo min fejl, hvis Junior ikke engagerer sig, ikke? Det har jo ikke noget med at sniffe lim at gøre, vel? Eller med iPod'en, der sidder fast i hans hjerne? Nej, Juniors mangler er jo mine. Hans forældre betaler jo immervæk \$18.000 for studiet; checken gik fint igennem. Han er fredet. Den eneste, der mærker presset, er mig.

Økonomilærer N om sig selv: "De kalder mig tyksak"

"Jeg er en stor mand, godt 135 kg. Ikke i særlig god form. Jeg bliver helt rød i ansigtet, når jeg skal op ad trappen til undervisningslokalet. Jeg lader af og til en bemærkning falde om min store mave, når jeg føler mig særlig forlegen.

Det har dog alt sammen ikke ret meget med mit fag at gøre – finansiering. Jeg er god til mit arbejde, besidder en række gode kompetencer og faglig indsigt, jeg kom til universitetet efter en lang og vellykket karriere i erhvervslivet. Mine studerende synes, at den eneste måde de kan forstå mig på, den eneste måde de kan få mig til at passe ind i deres snævre verdensopfattelse på, er at kalde mig "Tykke". Det står der, lige ud for mit navn, flere steder på *Rate My Professors*. Ikke noget om, om jeg bliver tilbage efter timen eller ej. Ikke noget om, at jeg hjælper dem med deres projekter. Ikke noget om, hvorvidt jeg udfordrer dem, underviser dem, motiverer dem, eller får dem til at præstere noget. Bare at jeg er en tyksak, og så dette bidrag: "Han har sikkert en fed kone også."

Hvorfor tror I egentlig, jeg besøger *Rate*

Your Students for at more mig på andres bekostning? Studenterevalueringer, såvel internt på universitetet og på *Rate My Professors*, har vist sig at være værdiløse. Jeg har aldrig lært noget som helst på det grundlag. De studerende langer ud efter ens små særheder – nævnte jeg, at jeg stammer lidt nogle gange, når jeg taler for hurtigt? Og her er der altså tale om dokumenter, det er meningen, jeg skal anvende og konsultere. Er tanken ikke faldet nogen ind, at 19-årige hash'ere ikklædt græske bogstaver ikke aner en hujende fis om, hvad det indebærer at være universitetslærer?

Forfatteren til "Døm ..." underviser ved et amerikansk universitet og foretrækker at forblive anonym.

Rate Your Students:

<http://rateyourstudents.blogspot.com>

Rate My Professors:

www.ratemyprofessors.com

Uddrag fra Times Higher 27-01-2006 i Martin Aitkens oversættelse

Golfslag på 1.000.000.000 km

Golf-tosser vil slå en golfbold ud i rummet. Men rekordforsøget er snyd, siger dansk rumforsker. Og så advares der mod risiko for skader og for mere rumskrot ...

Folk, der *ikke* spiller golf, har en oplevelse af, at golfspillet breder sig overalt. Og det er måske ikke helt forkert. Under en rum-spadseretur i år skal den russiske kosmonaut Pavel Vinogradov således slå en golfbold ud i rummet. Det vil blive verdens længste *drive*, som golf-tosser kalder det, når der slås langt. Golfbolden skal forsynes med en radiosender, så golfere verden over kan følge boldens færd over himmelhvelvet.

Golf-slaget skal ske fra en særlig platform på rumstationen, som flyver i en bane rundt om jorden, 300-400 km. derude. Og til orientering for golf-tosser, så skal slaget udføres med et guldbelagt 6-jern.

Det er den økonomisk pressede russiske rumorganisation RSA, som har indgået et sponsorat med den canadiske golfproducent Element 21 Golf Co.

Fart / distance i forhold til hvad?

FORSKERforums har fået sin rumgolf-ekspert fra Dansk Rumcenter, **seniorforsker Niels Lund** til at bedømme projektets enkelte aspekter: "Det bliver et meget vanskeligt slag at gennemføre i en rumdragt, hvor alle bevægelser er ganske møjsommelige. Men kosmonauten kan selvfølgelig øve koordination af slaget i en trykdragt på jorden!?"

Eksperten - der understreger, at han *absolut* ikke selv spiller golf - funderer videre, at kosmonauten ikke vil kunne sætte nævneværdig fart i slaget. Det vil nærmere være et let puf til bolden, men det vil da også sætte den i en fart, der er lidt større end rumstationens, dvs. mere end 7,2 km. i sekundet. Eller 26.000 km. i timen. Eller 226 mio. km. pr. år. På fire år bliver det til cirka en mia. km...

Det rekordslag vil seniorforskeren godt stille spørgsmålstegn ved: "Med henvisning til Einstein kan man spørge, hvad fart/distance måles i forhold til? Det er jo snyd, hvis man måler i forhold til Mælkevejens centrum, når slaget faktisk er lavet på en rumstation i fart. Det er altså ikke slaget, men rumstationen, som giver den høje fart og distance ..."

Projekt-magerne har også beregnet, at golfbolden cirka efter fire år vil bolden ramme jordens atmosfære og brænde op. Også den beregning

stiller den danske rumforsker spørgsmålstegn ved: "Solen afgiver nogle store uforudsigelige bølvs, så der kommer ekstra energiudladninger, hvor alle flyvende objekter taber fart. Derfor er det faktisk umuligt at sige, hvor længe golfbolden vil holde sig flyvende".

46 gram rumskrot

Internationale eksperter har peget på risikoen ved golfbolden, standardvægt 46 gram, som rumskrot, der kan være til fare for de flere hundrede satellitter - fx Ørsted-satellitten - i omløb derude.

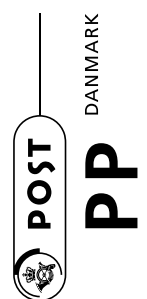
"Risikoen er da uendeligt, uendeligt lille. Der er efterladt meget mere skrammel end en sølle golfkugle derude. Men i dag er rumorganisationer da meget ansvarlige, dvs. så vidt muligt nedtager skrot, fx satellitter", forklarer Lund. "Bolden skal væk fra den geostationære bane - banen rundt langs jordens ækvator, hvor satellitter har en omløbsbane på 24 timer. Men igen: Sandsynligheden for kollision er uendeligt, uendeligt lille".

Mange golfspillere har imidlertid oplevet slag, som slet ikke blev som de var tænkt. Og går det skævt findes der en lille risiko for, at bolden havner i samme bane som rumstationen, rammer den og beskadiger den: "Der er godt nok god plads i rummet, men mekanikkens vidunderlige love gør, at ting plejer at komme tilbage til deres udgangspunkt", lyder advarslen fra **Heiner Klinkrad** fra den europæiske rumstation ESA.

En risikokalkule bekræftes af den danske ekspert: "Worst-case er, at kosmonauten kommer til skade i opsendelsen eller i slaget. Men jeg tror ikke, han nogensinde får lov til at slå, for han kunne skade rumstationens solpaneler eller andet. Rumingeniører er meget hys med, hvad man må gøre på missioner. De er meget mere hysteriske end de folk, der inspicerer legepladser ...", siger han og afgiver sin endelige dom:

"Projektet er det rene pjank og mediestunt".

Som FORSKERforum hermed gik i med arme og ben.

Maskinel magasinpost
ID-nr. 42026

Afsender:
Postbox 7777
7000 Fredericia

Ændringer vedr. abonnement
ring venligst. 3815 6676